

Dr. sc. Damir Juras, dipl. iur., policijski savjetnik
Ministarstvo unutarnjih poslova

Stručni rad
UDK 347.965.6

Leon Tauber, dipl. iur.
Glavni policijski savjetnik u mirovini

Anamarija Buzolić Mrklič, dipl. iur.
Odvjetnica u Splitu

DISCIPLINSKA ODGOVORNOST ODVJETNIKA

Sažetak: Uvodno se definira disciplinska odgovornost i ukazuje na značenje odvjetničke profesije. U središnjem dijelu rada autori, uz navođenje statističkih podataka, daju prikaz zakonodavnog uređenja disciplinske odgovornosti odvjetnika u Republici Hrvatskoj te stajališta pravne teorije o pojedinim institutima. Zaključak je autora da su normotvorci, a posebno Hrvatska odvjetnička komora, detaljno i jasno propisali pravila ponašanja za odvjetnike, te pravila pokretanja i vođenja disciplinskog postupka. Posebno treba istaknuti da je osigurana neovisnost i stručnost disciplinskog tužiteljstva i disciplinskog suda, te da postoji dostatan broj disciplinskih djela i disciplinskih mjera, a osigurana je i adekvatna sudska zaštita protiv pravomoćnih odluka u disciplinskom postupku.

Ključne riječi: disciplinska odgovornost, disciplinski postupak, Hrvatska odvjetnička komora, odvjetnik, odvjetništvo

1. UVOD

U svakodnevnom životu građani stupaju u različite organizacije, udruge, poduzeća, državna tijela, javne službe i dr., u kojima su se dužni ponašati u skladu s posebnim pravilima ponašanja koja vrijede za te organizacije i ustanove odnosno u skladu s pravilima kojima je reguliran specifičan odnos u kojem se nalaze u okviru tih organizacija i ustanova. Da bi određena grupa mogla uspješno funkcionirati nužno je da rad i ponašanje njezinih članova predstavlja skladnu cjelinu. Ukupnost pravila ponašanja, vezanih za specifičan odnos u kojem se ti građani nalaze, nazivamo disciplina.¹

Odgovornost u svom etimološkom značenju je pojam koji obuhvaća: red, utvrđena pravila ponašanja u svezi s aktivnostima i mjerilima koja trebaju osigurati njegovo poštivanje, ali i cijeli

¹ „Pojam „disciplina“ i „disciplinsko pravo“ obično se povezuje s cijelim mnoštvom različitih područja. Svuda u svijetu djeca se suočavaju s disciplinom od ranih školskih dana. Nešto kasnije, mladi ljudi, ako se profesionalno bave sportom, vrlo brzo dolaze u kontakt s disciplinskim sustavima koji su potpuno zatvoreni za vanjski svijet... Govorimo o disciplinskim prekršajima koji čine suci, državni službenici, profesionalci kao i radnici u privatnim tvrtkama... kada prekrše određena pravila koja su na poseban način povezana s njihovom profesijom ili ustanovom u kojoj rade.”, Chiavaro M., Načela kaznenog postupka i njihova primjena u disciplinskim postupcima, Izbor članaka iz stranih časopisa, broj 1-2, MUP RH, Zagreb, 2002., str.113. Anić V., Rječnik hrvatskoga jezika, Novi Liber, Zagreb 1991., str.108., navodi da je disciplina „a. Ukupnost pravila ponašanja nametnutih članovima organizacije ili nekog mnoštva, b. Pokoravanje tim pravilima; stega.“ Za istoznačnicu stega, isti autor, str.683., navodi da je „red, pravila kojih se moraju pridržavati članovi neke zajednice; disciplina“.

kompleks uvjeta vezanih za preventivno djelovanje, kako bi se uspostavila odgovornost u svom pozitivnom aspektu.

Ukoliko se pojedini pripadnici organizacija i ustanova ne pridržavaju propisanih pravila ponašanja, podliježu disciplinskoj odgovornosti, pa im se zbog toga mogu izreći i odgovarajuće disciplinske mjere. Disciplinska odgovornost jest posebna odgovornost pojedinca za učinjeno disciplinsko djelo, koje je prethodno određeno i za koje je predviđena kazna i odgovarajući postupak u kojem ovlaštena tijela izriču kazne. Osim određenosti disciplinskog djela i disciplinske kazne² (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), pretpostavke disciplinske odgovornosti su i: krivnja, ubrjivost i protupravnost djela³.

Odvjetništvo je jedan od najstarijih profesionalnih poziva koji zahtijeva od članova velike odvjetničke obitelji određena pravila ponašanja, koja su za odvjetnike u Republici Hrvatskoj utvrđena Zakonom o odvjetništvu⁴, Statutom odvjetničke komore⁵ i Etičkim kodeksom odvjetnika⁶.

U uvodnom dijelu definira se disciplinska odgovornost i ukazuje na značenje odvjetničke profesije, a zatim se prikazuje normativno uređenje disciplinske odgovornosti odvjetnika u Republici Hrvatskoj, uz navođenje statističkih podataka o radu disciplinskog suda Hrvatske odvjetničke komore (u daljnjem tekstu: Komora), te način sudske zaštite protiv pravomoćnih odluka disciplinskih tijela. U zaključku se daje kratki komentar zakonodavstva o disciplinskoj odgovornosti odvjetnika.

2. PRAVA I DUŽNOSTI ODVJETNIKA

Odvjetništvo kao neovisna i samostalna služba osigurava pružanje pravne pomoći fizičkim i pravnim osobama u ostvarivanju i zaštiti njihovih prava i pravnih interesa (čl. 27. Ustava Republike Hrvatske⁷ i čl. 1. ZO-a). Samostalnost i neovisnost odvjetništva ostvaruje se osobito: samostalnim i neovisnim obavljanjem odvjetničkog posla kao slobodne djelatnosti, ustrojstvom odvjetništva u Komoru kao samostalnu i neovisnu organizaciju odvjetnika na teritoriju Republike Hrvatske u koju se odvjetnici obvezno učlanjuju, donošenjem Statuta i drugih općih akata Komore, odlučivanjem o stjecanju i prestanku prava na obavljanje odvjetništva. Odvjetnici smiju pružati sve oblike pravne pomoći, a osobito: davati pravne savjete, sastavljati isprave (ugovore, oporuke, izjave i dr.), sastavljati tužbe, žalbe, prijedloge, zahtjeve, molbe, izvanredne pravne lijekove i druge podneske, zastupati stranke. Odvjetnik odvjetničku djelatnost može obavljati samostalno, u zajedničkom uredu ili u odvjetničkom društvu u skladu s odredbama ZO-a. Odvjetnik ne smije obavljati djelatnosti koje su nespojive s ugledom i neovisnošću odvjetnika. Od-

2 Načelo zakonitosti sadržano je i u članku 7. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, NN - MU 18/97, 6/99, 8/99, 14/02, 1/06 (u daljnjem tekstu: Konvencija): „Nitko ne može biti proglašen krivim za kazneno djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po unutarnjem ili međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao kazneno djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.“

3 Kulić i Vasiljević navode da se pretpostavke disciplinske odgovornosti državnih službenika: propisivanje povrede radne dužnosti, utvrđivanje disciplinskih tijela disciplinskog postupka i disciplinskih mjera odnosno kazni, postojanje povrede radne dužnosti odnosno povrede radne discipline, pokretanje disciplinskog postupka od strane nadležnog tijela, vođenje disciplinskog postupka pred nadležnim disciplinskim tijelom i postojanje krivnje službenika za učinjenu povredu radne obveze.-Kulić Ž. i dr., Radni odnosi u organima državne uprave, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2009., str.171.

4 Zakon o odvjetništvu, NN 9/94., 117/08., 50/09., 75/09., 18/11. (u daljnjem tekstu: ZO).

5 Statut Hrvatske odvjetničke komore, NN 115/13. (u daljnjem tekstu: Statut)

6 Kodeks odvjetničke etike, NN 64/07., 72/08. (u daljnjem tekstu: Kodeks)

7 Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. (u daljnjem tekstu: Ustav)

vjetnik iz druge države koji je u matičnoj državi – članici Europske unije stekao pravo obavljanja odvjetničkog poziva može u Republici Hrvatskoj obavljati: odvjetničke radnje, odvjetnički poziv pod nazivom zanimanja iz svoje matične države, odvjetnički poziv pod nazivom »odvjetnik« (sukladno članku 36. a., b., e i 36.f. ZO-a). Odvjetnik je dužan pružiti pravnu pomoć stranci koja mu se obrati, a smije je uskratiti samo zbog razloga koje propisuju ZO (čl. 9.st.2.), Statut i Kodeks. Odvjetnik je dužan čuvati kao odvjetničku tajnu sve što mu je stranka povjerala ili što je u zastupanju stranke na drugi način saznao. Pravo na obavljanje odvjetništva na teritoriju Republike Hrvatske stječe se upisom u imenik odvjetnika, a nakon dane svečane prisega. O upisu u imenik odvjetnika rješenje donosi tijelo Komore određen Statutom. Uvjeti za upis u imenik odvjetnika propisani su ZO-om, a jedan od uvjeta je i dostojnost za obavljanje odvjetništva. Nije dostojna za obavljanje odvjetništva osoba osuđena za kazneno djelo protiv Republike Hrvatske, za kazneno djelo protiv službene dužnosti, za kazneno djelo izvršeno iz koristoljublja ili za drugo kazneno djelo izvršeno iz nečasnih pobuda ili koje je čini moralno nedostojnom za obavljanje odvjetništva. Takva osoba nema pravo na upis u imenik odvjetnika deset godina poslije izdržane, oproštene ili zastarjele kazne, a ako je osoba osuđena na novčanu kaznu, pet godina od dana pravomoćnosti presude, osoba kojoj je izrečena uvjetna osuda nema pravo na upis za vrijeme za koje joj je pravomoćnom odlukom određen rok kušnje. Nije dostojna za obavljanje odvjetništva ni osoba čije ranije ponašanje ili djelatnost ne jamči da će ona savjesno obavljati odvjetničko zvanje. Razlozi prestanka prava na obavljanje odvjetništva propisani su ZO-om, a jedan od razloga jest disciplinska kazna kojom je izrečena trajna zabrana obavljanja odvjetništva. Kao jedan od razloga zbog kojih odvjetnik, kome je prestalo pravo na obavljanje odvjetništva, ne smije biti ponovno upisan u imenik odvjetnika, propisana je osuda na disciplinsku kaznu gubitka prava na obavljanje odvjetništva prije nego ova kazna bude izdržana. Pravo na obavljanje odvjetničke vježbe stječe se upisom u imenik odvjetničkih vježbenika, ako se podnositelj zahtjeva prvi put osposobljava za zanimanje. Na odvjetničke vježbenike, ako ZO-om nije drugačije određeno, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZO-a o upisu u imenik odvjetnika, o čuvanju odvjetničke tajne o stjecanju, obustavi i prestanku prava na obavljanje odvjetništva te druge odredbe kojima se uređuje položaj odvjetnika. (čl. 2.-4-, 5.a.st.1., 9.st.1., 13.st.1., 37.st.1., 46., 48., 49.st.1.-2., 56., 58, 61.st.1. i 68.st.1. ZO-a).

Odvjetnik je dužan na zahtjev tijela Komore davati, bez odgode, podatke i obavijesti, koji se odnose na njegovo držanje i rad u obavljanju odvjetničkih poslova. Odvjetnik je dužan plaćati Komori i zboru članarinu i ostala davanja koja utvrde tijela Komore odnosno zbora (čl.60. i 64. Statuta).

2.1. KODEKS ODVJETNIČKE ETIKE

Pojam *etički kodeks* dolazi od grčke riječi *ethos* (ćud, ponašanje, običaj) i latinske riječi *codex* (zakonik), te se pod etičkim kodeksom razumije sustav pravila koja uređuju moralne (etičke) standarde ponašanja i koja služe kao kriterij za razlikovanje dopuštenih i nedopuštenih ponašanja. U mnogim profesijama postoje pisani ili nepisani etički kodeksi. "Etički kodeksi bi svojim sadržajem trebali predstavljati nadgradnju prava, dužnosti i odgovornosti kojih bi se pripadnici određenih zvanja trebali pridržavati u obavljanju svojih poslova. Etički kodeks je vrijedan jer nosi opći smjerokaz kako se dobro ponašati u obavljanju službe."⁸

8 Gluščić S. i dr., Ovlasti policije, u: Bakić-Tomić Ljubica i dr., Policijski priručnik, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb, 2002., str.5.

"Etički kodeks je nadgradnja prava, dužnosti i odgovornosti, kojih se je svaki pripadnik skupine kojoj je namijenjen dužan

Odvjetnički Kodeks utvrđuje načela i pravila ponašanja kojih su se, radi očuvanja dostojanstva i ugleda odvjetništva, odvjetnici uvijek dužni pridržavati pri obavljanju svoje službe. Osnovna načela sadržana su u svečanoj prisezi koju svaki odvjetnik daje prije početka svoje odvjetničke djelatnosti. Ta načela trebaju biti sastavnim dijelom svijesti i uvjerenja svakog odvjetnika.

Odnos odvjetnika prema vlastitoj stranci, protivnoj stranci i njezinim zastupnicima, prema drugim odvjetnicima, sudovima, državnim odvjetnicima te drugim državnim tijelima ili uopće tijelima s javnim ovlastima treba biti određen njegovim položajem zaštitnika prava građana i pravnih osoba. U svojim nastupima, podnescima, govorima i drugim službenim radnjama te općenito društvenim javnim ili privatnim nastupima odvjetnik treba voditi računa o zahtjevima profesionalne i opće kulture. Pri obavljanju svog poziva odvjetnik se ima tako ponašati da zado-bije i učvrsti povjerenje svoje stranke i istodobno pravosudnih i drugih tijela pred kojima nastupa. Odvjetnik je dužan savjesno ispunjavati dužnosti koje proizlaze iz odvjetničkog poziva i čuvati ugled i dostojanstvo odvjetništva pri obavljanju poziva i u privatnom životu. Svojim ponašanjem odvjetnik mora služiti kao primjer humanosti, poštovanja ljudskog dostojanstva i progresivnih nastojanja u priznavanju i ostvarivanju temeljnih ljudskih prava i sloboda. Odvjetnik smije štiti interese svoje stranke samo sredstvima koja su u skladu sa zakonom, s dostojanstvom odvjetničkog poziva i s dobrim običajima, a nisu protivna njegovoj savjesti. Pri zastupanju stranaka odvjetnik je dužan sačuvati svoju nezavisnost. Odvjetnik se ne smije prihvatiti poslova koji nisu spojivi s njegovim pozivom i koji bi mogli štetiti njegovoj nezavisnosti i dobrom glasu te časti i ugledu odvjetništva. Suradnja s nadripisarima u suprotnosti je s dostojanstvom odvjetnika. Obavljanje poslova, koje prema propisima smiju obavljati samo odvjetnici, odvjetnik ne smije prenijeti na osobe koje za to nisu ovlaštene. Odvjetnik ne smije otkloniti preuzimanje pravnog slučaja koji mu je dodijelilo nadležno tijelo. Odvjetnik ne smije ugovoriti kao nagradu predmet ili dio predmeta iz spora koji mu je povjeren na zastupanje osim kada je to dopušteno Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika⁹. Odvjetnik ne smije isticati svoju prijašnju službu ili dužnost za pribavljanje stranaka, niti na bilo koji način podupirati stranku u uvjerenju da joj zbog toga može uspješnije pružiti traženu pravnu pomoć. Odvjetnik treba obnavljati, proširivati i usavršavati svoju pravnu i opću naobrazbu. Odvjetnik smije proširivati svoj krug djelovanja samo sredstvima koja su u skladu s čašću i ugledom odvjetništva. Protivi se časti i ugledu odvjetništva svaka nelojalnost u poslovanju, a osobito: pribavljanje stranaka putem ponuda, posrednika ili reklama¹⁰; prepuštanje trećim osobama bianco-punomoći ili reklamnog materijala; surad-

pridržavati pri obavljanju svoje profesije", Veić P., Etički kodeks hrvatske policije, Policija i sigurnost, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, broj 3, Zagreb 1996., str. 219.

9 Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, NN 142/12.

10 „Odvjetnik je u prvom redu dužan savjesno štiti, braniti i zastupati prava i interese svog klijenta svim zakonom dopuštenim sredstvima. Odvjetnik to čini na igralištu koje se zove sudnica u kojoj postoje pravila postupanja, a ne u novinama i televizijskim emisijama. (...) Pojave nedopuštenog reklamiranja nisu taksativno određene već će se nedopuštenim reklamiranjem ocijeniti svako ponašanje odvjetnika koje za cilj nema zaštitu interesa vlastitog klijenta, već samoisticanje i reklamu. (...) Prema načelnim stavovima Disciplinskog suda HOK-a prilikom ocjene radi li se o nedopuštenom reklamiranju, načelni stav suda jest taj da se svako pojavljivanje odvjetnika u javnosti koje ima za cilj ostvarivanje boljih poslovnih rezultata u obavljanju odvjetništva smatra nedopuštenim reklamiranjem, a osobito je nedopustivo: a) isticanje i javno govorenje o postignutim uspjesima u ranijim postupcima i zastupanjima, b) javno iznošenje imena klijenata koje zastupa ili je zastupao, c) javno isticanje, pokazivanje i govorenje o svojoj imovini i prihodima i svako drugo naglašavanje imovinske uspješnosti, d) isticanje ranije profesije koju je obavljao prije odvjetništva, a odnosi se na pravne poslove koje sada obavlja, e) isticanje nagrade i priznanja u uspješnosti na profesionalnom planu, f) samoisticanje, te podcjenjivanje rada i uspješnosti drugih odvjetnika, pa i samim naglašavanjem svoje uspješnosti.“, Jedvaj Peterlin Lj. i Župić A., Reklamiranje u odvjetništvu sa stajališta disciplinskog sudovanja, *Odvjetnik*, Zagreb, 2012., str. 41.-42.

„(...) dostojno je odvjetništva pribavljati stranke svojim predanim radom, stručnošću, povjerenjem, poštenjem i drugim ljudskim kvalitetama, a nikako reklamom, oglasima, javnim istupima, koji imaju značenje reklame, samohvalom i sličnim radnjama jer

nja s nadripararima ili osobama sumnjivim zbog nadripararstva; obećavanje provizije ili nagrade drugima za pribavljanje stranaka; omalovažavanje drugih odvjetnika; uzimanje uputa od trećih osoba izvan odvjetničkog ureda; pozivanje na dobre veze; ponude zastupanja u inozemnim novinama ili posredovanjem dopisa poslanih u inozemstvo; ponude jeftinijeg zastupanja; stavljanje odvjetničke ploče napadna oblika i sadržaja ili stavljanje takve ploče na druga mjesta osim na zgradu u kojoj se nalazi ured; uporaba nerazmjerno velikog ili okruglog pečata; napadno isticanje podataka o odvjetničkim uredima s kojima je sklopljen ugovor o povezivanju na podnescima, dopisima ili na drugi način; napadno isticanje moguće specijalizacije; javni istupi, javljanje u tisku i sl. s naglašenim isticanjem svog svojstva odvjetnika odnosno na način koji bi se mogao shvatiti kao nametanje javnosti ili reklamiranje, itd. Dopusšteno je: objaviti u novinama obavijest o otvorenju ili o preseljenju ureda (pisarnice), pri čemu treba izbjegavati svaki dojam da je riječ o reklamama; objaviti obavijest o otvorenju ili preseljenju ureda (pisarnice) okružnicom koja može biti upućena samo odvjetnicima, pravosudnim tijelima i strankama. Odvjetnik o kojemu se u sredstvima javnog priopćavanja piše ili govori na način koji je protivan odredbama Zakona o odvjetništvu, Statuta ili Kodeksa odvjetničke etike i time nanosi šteta ugledu odvjetništva, dužan je reagirati tako da se na prikladan način javno ogradi od takvog izvješćivanja. Ako odvjetnik obavlja svoju odvjetničku dužnost u inozemstvu, odnosno ako zastupa inozemca u domovini, mora nastojati postupati po načelima koja vrijede za odvjetnički rad u inozemstvu. Kodeks sadržava i takva pravila kojih je nepoštovanje ujedno i disciplinska povreda dužnosti i ugleda odvjetništva. Ako zakonom, Statutom ili Kodeksom nije drukčije određeno, nadležno disciplinsko tijelo odlučit će o tome ima li povreda pravila Kodeksa u pojedinom slučaju značenje i disciplinske povrede dužnosti i ugleda odvjetništva u smislu Statuta. Povredu pravila Kodeksa koja istodobno nije i disciplinska povreda dužnosti i ugleda odvjetništva razmotrit će Izvršni odbor Komore ili nadležno tijelo zbora kojemu odvjetnik pripada, priopćit će odvjetniku svoje mišljenje i upozoriti ga na značenje i moguće posljedice povrede. Odredbe kodeksa koje se izričito odnose na odvjetnike koji rade sami u svojim uredima na odgovarajući se način primjenjuju i na odvjetnike koji rade u zajedničkim odvjetničkim uredima ili odvjetničkim društvima. Odredbe kodeksa koje se izričito odnose na odvjetnike primjenjuju se na odgovarajući način i na odvjetničke vježbenike (Kodeks, Opća načela, glava I.¹¹).

3. TIJELA ZA ODLUČIVANJE O DISCIPLINSKOJ ODGOVORNOSTI

Disciplinska tijela se u teoriji definiraju kao “tijela koja imaju određene ovlasti u pogledu pokretanja i vođenja disciplinskog postupka i utvrđivanja odgovornosti za učinjene povrede radnih obveza”¹² odnosno to su tijela koja su jedina ovlaštena voditi postupak i izricati disciplinske mjere.”

na taj način implicira da sve one prije nabrojane kvalitete odvjetnika nisu važne, već samo broj stranaka i zarada odvjetnika, a takav dojam se ne smije ostaviti.” Laban P., Reklamiranje u odvjetništvu sa stajališta disciplinskog tužiteljstva i s naglaskom na reklamiranje i u javnim istupima na TV-u i u tisku, *Odvjetnik*, Zagreb, 2012., str. 32.

11 detaljne odredbe o: odvjetničkoj tajni, besplatnoj pravnoj pomoći socijalno ugroženim osobama i žrtvama Domovinskog rata, odnosu prema stranci, zastupanju u kaznenim predmetima, odnosu prema protivnoj stranci, odnosu prema Komori i zboru; odnosu prema sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima; međusobnim odnosima odvjetnika, odnosu prema odvjetničkim vježbenicima, poslovanju u odvjetničkom uredu i troškovima zastupanja, sadržana su u glavama II.-XII. Kodeksa.

12 Ivošević Z., *Disciplinska i materijalna odgovornost*, Pravno ekonomski centar, Beograd 1991., str. 42.

Uobičajeno je da se disciplinska djela, s obzirom na njihovu težinu, dijele na laka i teška, pa s tim u svezi u najvećem broju slučajeva postoji razlika u tijelima koja su nadležna za vođenje postupka i izricanje mjera u postupcima zbog lakih odnosno teških disciplinskih djela.

Odlučivanje o disciplinskoj odgovornosti odvjetnika i odvjetničkih vježbenika, ovisno o vrsti disciplinske povrede i stupnju odlučivanja, je u nadležnosti disciplinskih vijeća, disciplinskog suda te Visokog disciplinskog suda.

3.1. DISCIPLINSKO VIJEĆE

Za lakše povrede dužnosti i ugleda odvjetništva odvjetnici i odvjetnički vježbenici odgovaraju pred disciplinskim vijećem koje se sastoji od tri člana.

Članove disciplinskih vijeća bira Upravni odbor Komore, odnosno Zbor između svojih članova. Izvršni odbor Komore ovlašten je pojedine predmete ustupiti na rješavanje disciplinskim vijećima zborova ako su ona osnovana¹³ (čl. 18.st.1.t.6., čl. 41.st.1.-2. i čl.95.st.3. Statuta).

3.2. DISCIPLINSKI SUD

Disciplinski sud je neovisno tijelo Komore koje odlučuje o težim povredama dužnosti i ugleda odvjetništva što ih počinu odvjetnici i odvjetnički vježbenici. Disciplinski sud odlučuje i o žalbama protiv odluka Disciplinskog vijeća donesenima u prvom stupnju.

Predsjednika, njegovog zamjenika i suce Disciplinskog suda bira i razrješuje Skupština Komore. Disciplinski su suci u sudovanju neovisni i sude po zakonu, Statutu i Kodeksu (čl.34., 35.st.1., čl.36. i čl.95.st.2. Statuta).

3.3. VIŠI DISCIPLINSKI SUD

Viši disciplinski sud neovisno je tijelo Komore, koje odlučuje o žalbama protiv odluka Disciplinskog suda Komore donesenih u prvom stupnju. Predsjednika, njegova zamjenika i suce Višeg disciplinskog suda bira i razrješava dužnosti Skupština Komore.

Radom Višega disciplinskog suda rukovodi njegov predsjednik, a u slučaju predsjednikove spriječenosti to čini njegov zamjenik. Viši disciplinski sud sudi u vijećima, koja se sastoje od predsjednika vijeća i dva člana. Sastav vijeća i redoslijed prema kojemu im se dodjeljuju predmeti utvrđuje Viši disciplinski sud na početku svake godine svog mandata. Ako se postupak vodi protiv odvjetničkog vježbenika, jedan član vijeća mora biti odvjetnički vježbenik, kojega određuje predsjednik Suda između pet odvjetničkih vježbenika, što ih za svaku tekuću godinu mandata Suda izabere Udruga odvjetničkih vježbenika u skladu sa svojim pravilima (čl.37., 38.st.1., čl.39. i 95.st.2. Statuta).

¹³ o osnivanju disciplinskih vijeća zborova vidi čl. 28. st.1.-2., čl.30.st.2. i 31.st.2. Statuta.

4. STRANKE U DISCIPLINSKOM POSTUPKU

U disciplinskom postupku za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva, stranke su: disciplinski okrivljenik (odvjetnik ili odvjetnički vježbenik) i disciplinsko tužiteljstvo, dok je u postupku za lakšu povredu dužnosti i ugleda odvjetništva stranka disciplinski okrivljenik.

4.1. ODVJETNIK ILI ODVJETNIČKI VJEŽBENIK

Disciplinski postupak može se voditi protiv odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika. Protiv odvjetnika kojemu je prestalo pravo na obavljanje odvjetništva odnosno odvjetničkog vježbenika kojemu je prestala vježba, mogu se izreći disciplinske mjere ako je postupak pokrenut prije nego što je doneseno rješenje o prestanku prava na obavljanje odvjetništva (čl. 95.st.1. i čl.111. Statuta).

4.2. DISCIPLINSKO TUŽITELJSTVO

Disciplinsko tužiteljstvo je neovisno tijelo Komore koje čine disciplinski tužitelj i njegovi zamjenici. Disciplinsko tužiteljstvo predstavlja i njime rukovodi disciplinski tužitelj, a u slučaju njegove spriječenosti zamjenjuje ga zamjenik kojeg on odredi. Disciplinski tužitelj i njegovi zamjenici su u svojem radu neovisni te rade u skladu sa zakonom, Statutom Komore i Kodeksom odvjetničke etike, s time što su zamjenici disciplinskog tužitelja dužni postupati po njegovim uputama.

Disciplinsko tužiteljstvo: pokreće disciplinske postupke za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva, prikuplja činjenice i dokaze bitne za odlučivanje o osnovanosti disciplinskih prijava i o disciplinskoj odgovornosti disciplinskih okrivljenika, podiže optužnice za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva, zastupa optužbe pred Disciplinskim sudom, podnosi žalbe protiv presuda Disciplinskog suda, daje odgovore i očitovanja te sudjeluje u postupcima u povodu izvanrednih pravnih lijekova, postupke zbog lakših povreda dužnosti i ugleda odvjetništva ustupa disciplinskom vijeću (koje je dužno o predmetima meritorno odlučiti), odbacuje disciplinske prijave prije podizanja optužnica, predlaže Disciplinskom sudu opozive uvjetnih osuda, predlaže donošenje i ukidanje odluke o obustavi obavljanja odvjetništva, izvješćuje podnositelje disciplinskih prijava o odbačajima istih, obavlja ostale poslove predviđene zakonom i ovim Statutom.

Disciplinskog tužitelja i njegove zamjenike bira i razrješuje Skupština Komore (čl.32. i 33.st.1. Statuta).

5. DISCIPLINSKA DJELA

Odvjetnici i odvjetnički vježbenici odgovaraju za teže i lakše povrede dužnosti i ugleda odvjetništva. Težom povredom smatrat će se osobito narušavanje ugleda odvjetništva kao samostalne i neovisne službe. Teža povreda je i svako narušavanje dužnosti, ugleda i Kodeksa odvjetničke etike koje ima teže značenje s obzirom na važnost ugroženog dobra, prirodu povrijeđene dužnosti, visinu materijalne štete ili druge posljedice te s obzirom na okolnosti pod kojima je radnja izvršena ili propuštena. Lakša povreda je narušavanje dužnosti, ugleda i Kodeksa odvjet-

ničke etike koje je lakšeg značenja. Statutom Komore utvrđuje se što se smatra težom povredom dužnosti, ugleda i Kodeksa odvjetničke etike (čl. 71. ZO-a).

5.1. TEŽA POVREDA DUŽNOSTI I UGLEDA ODVJETNIŠTVA

Teža povreda dužnosti i ugleda odvjetništva postoji: 1. ako odvjetnik unatoč zakonskim smetnjama ishodi upis u Imenik odvjetnika, 2. ako počini kazneno djelo koje dovodi u pitanje njegovu dostojnost za daljnje obavljanje odvjetništva, 3. ako tijekom obustave odvjetništva obavlja odvjetničke poslove ili ako tu mjeru ne poštuje na bilo koji način, 4. ako protivno zakonu i ovlastima koje ima u zastupanju stranke posreduje kod određenih tijela ili pravnih osoba koje obavljaju javnu službu, ili ako istupa nedostojno i protivno ovlastima, 5. ako nesavjesno obavlja odvjetničke poslove ili nestručno zastupa stranku, 6. ako nesavjesno obavlja poslove oko preuzimanja odvjetničkog ureda, 7. ako povrijedi dužnost čuvanja odvjetničke tajne, 8. ako protivno propisima traži i prima nagradu od stranke koju je bio dužan zastupati besplatno, ili ako traži nagradu veću nego što je propisano Tarifom, 9. ako nesavjesno vodi materijalno poslovanje stranke, a napose ako stranci bez opravdana razloga ne položi obračun ili joj ne isplati novac čim ga za njezin račun primi, 10. ako na javnoj dražbi, na kojoj zastupa vjerovnika, kupi sebi ili svojim srodnicima stvari koje se prodaju ili to učini za druge osobe protivno nalozima i interesima zastupane stranke, 11. ako traži ili pribavlja stranke na nedostojan način ili ako potpomaže nadripisarstvo tako što potpisuje podneske nadripisara, 12. ako postupuje suprotno odredbama Pravilnika o odvjetničkim internetskim stranicama¹⁴, 13. ako protivno Zakonu o odvjetništvu ili ovom Statutu drži drugu pisarnicu izvan sjedišta svog ureda, 14. ako ne obavlja materijalne obveze, koje proistječu iz članstva u Komori, duže od tri mjeseca, 15. ako teže povrijedi zakonske obveze prema vježbeniku koji je kod njega na vježbi, ili ako mu omogućiti fiktivno obavljanje prakse, 16. ako teže povrijedi svoje dužnosti u tijelima upravljanja ili prema tijelima Komore, 17. ako u roku od 15 dana od primitka prijave pojedine stranke protiv njega, odnosno od primitka obavijesti disciplinskog tužitelja, ne podnese nadležnom tijelu Komore očitovanje, odnosno izjavu da se ne želi poslužiti pravom obrane, 18. ako preseli odvjetnički ured ili pisarnicu protivno odredbama Zakona o odvjetništvu ili ovog Statuta, ili ako u roku ne obavijesti Komoru o promjeni sjedišta ili imena odvjetničkog ureda ili pisarnice, 19. ako teže povrijedi odredbe Zakona, ovog Statuta ili Kodeksa odvjetničke etike o radu zajedničkoga odvjetničkog ureda, odvjetničkog društva ili o povezivanju odvjetničkih ureda.

Težom povredom ugleda odvjetništva smatra se i ponašanje i rad odvjetnika u privatnom životu, ako se tim ponašanjem i radom narušava ugled odvjetništva.

Osim u navedenim slučajevima, teža povreda dužnosti i ugleda odvjetništva odvjetničkog vježbenika osobito postoji: 1. ako stvarno ne obavlja vježbu u odvjetničkom uredu, 2. ako teže povrijedi svoje zakonske obveze prema odvjetniku kod kojega je na vježbi

3. ako odvjetničke poslove obavlja samostalno i za svoj račun (čl. 96.-98. Statuta).

14 Pravilnik o web stranici odvjetnika (od 14.02.2009.), www.hok-cba.hr

6. DISCIPLINSKE MJERE

Disciplinske mjere jesu one propisane sankcije koje nadležno tijelo izriče disciplinskom okrivljeniku zbog počinjenog disciplinskog djela nakon provedenog disciplinskog postupka¹⁵.

Za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva mogu se odvjetniku izreći ove mjere:

ukor, novčana kazna, gubitak prava na obavljanje odvjetništva od šest mjeseci do pet godina, gubitak prava na obavljanje odvjetništva u trajanju od 5 - 10 godina, trajni gubitak prava na obavljanje odvjetništva. Za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva mogu se odvjetničkom vježbeniku izreći ove mjere: ukor, brisanje iz imenika odvjetničkih vježbenika za vrijeme od šest mjeseci do tri godine, trajno brisanje iz imenika odvjetničkih vježbenika.

Za lakše povrede dužnosti i ugleda odvjetništva može se odvjetniku izreći opomena ili novčana kazna, a odvjetničkom vježbeniku opomena.

Izvršenje mjere gubitka prava na obavljanje odvjetništva na određeno vrijeme, odnosno mjere brisanja iz imenika odvjetničkih vježbenika na određeno vrijeme može se uvjetovati na vrijeme od šest mjeseci do dvije godine.

Visina i namjena novčanih kazni utvrđuje se Statutom Komore. Izrečena novčana kazna plaća se Komori. Pravomoćne odluke disciplinskih tijela Komore kojima su izrečene novčane kazne izvršne su isprave i Komora je ovlaštena tražiti njihovo prisilno izvršenje.

Disciplinski sud može presudom odlučiti da se pravomoćna odluka donesena u postupku protiv odvjetnika objavi u glasilu Komore. Nakon pravomoćnosti oslobađajuće presude, odvjetnik protiv kojega se vodi disciplinski postupak ima pravo tražiti da se u glasilu Komore objavi presuda kojom je oslobođen.

Pri određivanju disciplinske mjere za težu povredu dužnosti i ugleda odvjetništva, Disciplinski sud uzima u obzir sve okolnosti o kojima ovisi vrsta i visina kazne, a osobito štetne posljedice koje su nastale, iz kojih je pobuda teža povreda izvršena te prijašnja disciplinska osuđivanost¹⁶. Pri izricanju novčane kazne uvažavaju se i imovinske prilike disciplinski okrivljenog.

O pravomoćnim presudama Disciplinskog suda, kojima je odvjetniku izrečena disciplinska mjera gubitka prava na obavljanje odvjetništva i odvjetničkom vježbeniku mjera brisanja iz Imenika odvjetničkih vježbenika, Komora će obavijestiti županijski, trgovački i općinski sud na područjima kojih je odvjetnik imao sjedište ureda ili pisarnice u kojoj je radio, odnosno odvjetnički vježbenik obavljao svoju vježbu.

Disciplinski sud, odnosno Disciplinsko vijeće, dužno je pravomoćne i izvršne odluke

15 Benković disciplinske kazne dijeli na: moralne (koje pogađaju samo ugled zaposlenika), profesionalne (koje pogađaju položaj zaposlenika u radnom odnosu) i novčane (koje pogađaju imovinu, odnosno prihode zaposlenika), Benković B., *Disciplinska odgovornost državnih službenika u pravu Republike Hrvatske i pravu Bosne i Hercegovine (magistarski rad)*, Osijek 2010., str. 77.

16 „Imajući u vidu sve okolnosti (olakšavajuće i otežavajuće) disciplinskog djela, subjektivne i objektivne prirode, radniku treba izreći mjeru primjerenu težini povrede i posljedica, kao i ličnosti počinitelja (stupanj odgovornosti, ponašanje prije i poslije učinjene povrede i sl.)“, Simonović D., *Individualizacija disciplinske mjere, Pravo i privreda*, br. 5-8., Beograd, 2001., str. 282. „Izbor mjere u osebujnom slučaju pokorava se načelu srazmjernosti, te nije, dakle, usmjeren samo s razlozima koji se odnose na subjektivne okolnosti skrivljene povrede ili na opću predostrožnost, nego i s interesom, objektivnim, što ga javno – pravno tijelo imade vrhu toga da uspostavi naspram javnosti odnošaj povjerenja što bi ga se bilo poljuljalo s nedisciplinom, da na neki način obdržava i obdrži integritet nesmetanog odvijanja djelatnosti javno – pravnih tijela ili slobodne profesije u pitanju; npr. državni službenik obavezan je čuvati ugled službe, odvjetnik je obavezan obdržavati i staleški ugled svoje profesije.“, Babac B., *Upravno pravo*, Pravni fakultet u Osijeku, Osijek, 2004., str. 927. Njemački Savezni disciplinski zakon, Bundesgesetzblatt IS 1510/2001, 160/2009, 2554/11, 3154/13, 3386/13, www.juris.de, paragrafom 13. st. 1., propisuje da se disciplinska mjera određuje prema težini povrede službene dužnosti, da na prikladan način mora biti uzeta u obzir osobnost državnog službenika, te mora biti uvaženo u kojoj mjeri je državni službenik zlouporabio povjerenje poslodavca ili zajednice.

donesene u disciplinskom postupku bez odgode s klauzulama pravomoćnosti i izvršnosti dostaviti sucu izvršenja na izvršenje¹⁷. Izvršenje disciplinske mjere zastarijeva za šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja kojim je izrečena disciplinska mjera, odnosno od dana isteka roka na koji je izvršenje disciplinske mjere odgođeno. Zastara izvršenja kazne nastupa u svakom slučaju kad protekne dvostruki rok predviđen za zastaru izvršenja kazne (čl.72.-73., 77., 79.st.3., 100.-101. i 103. ZO-a i čl. 150. st.1. i 151. st.2. Statuta).

6.1. IZVJEŠĆA O RADU DISCIPLINSKOG SUDA KOMORE ZA RAZDOBLJE OD 04.06.2011. DO 24.05.2013¹⁸.

U razdoblju od 4.06.2011. do 11.06.2012. disciplinski sud je riješio 4 predmeta iz 2007. (u sva 4 predmeta postupak je obustavljen zbog nastupa apsolutne zastare), 5 predmeta iz 2008. (3 predmeta su obustavljena zbog apsolutne zastare, a u 2 predmeta je izrečena mjera ukora), 5 predmeta iz 2009. (u po 1 predmetu je donesena oslobađajuća odluka odnosno postupak je obustavljen zbog nastupa apsolutne zastare, dok je u 3 predmeta izrečena novčana kazna), 19 predmeta iz 2010. (1 predmet je vraćen disciplinskom tužitelju, u 5 predmeta postupak je obustavljen radi apsolutne zastare, u 3 predmeta je donesena oslobađajuća odluka, u 8 predmeta je izrečena novčana kazna, dok su u po 1 predmetu izrečene mjere ukora i bezuvjetnog gubitka prava na obavljanje odvjetništva), 62 predmeta iz 2011. (optužba je odbijena u 2 predmeta, postupak je obustavljen zbog apsolutne zastare u 16 predmeta, oslobađajuća odluka je donesena u 8 predmeta, sud je izrekao mjeru ukora u 11 predmeta, novčanu kaznu u 19 predmeta i bezuvjetni gubitak prava na obavljanje odvjetništva u 6 predmeta), 2 predmeta iz 2012. (u po 1 predmetu je odbačen prijedlog za povrat u prijašnje stanje odnosno odbijen je zahtjev za naknadu troškova postupka).

U razdoblju od 07.07.2012. do 24.05.2013. disciplinski sud je riješio 4 predmeta iz 2009. (u po 1 predmetu donio je oslobađajuću odluku odnosno obustavio je postupak radi apsolutne zastare, a u 2 predmeta je izrekao ukor), 7 predmeta iz 2010. (2 postupka je obustavio, 1 predmet je vraćen disciplinskom tužitelju, u 1 predmetu je donio oslobađajuću odluku, a u tri predmeta je izrekao novčane kazne), 26 predmeta iz 2011. (u 7 predmeta je donio oslobađajuću odluku, a u 1 predmetu je optužba odbijena, dok je izrekao ukor u 7 predmeta, novčanu kaznu u 9 predmeta i mjeru uvjetnog gubitka prava na obavljanje odvjetništva u 2 predmeta), 22 predmeta iz 2012. (u 1 predmetu je obustavio postupak, odbio je optužbu u 4 predmeta: 1 put zbog zastare, a 3 puta zbog odustajanja disciplinskog tužitelja, donio je 2 oslobađajuće odluke, ukor je izrekao u 8 predmeta, novčanu kaznu u 6 predmeta i mjeru bezuvjetnog gubitka prava na obavljanje odvjetništva u 1 predmetu). U 2013. (do 24.05.2013.) sud je zaprimio 45 novih predmeta.

7. POKRETANJE DISCIPLINSKOG POSTUPKA

Disciplinski postupak protiv odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika pokreće Disciplinsko tužiteljstvo po službenoj dužnosti ili na temelju disciplinske prijave da su povrijeđeni dužnost i

17 detaljne odredbe o izvršenju disciplinskih mjera sadrže čl. 149.-150. Statuta

18 Izvješća o radu disciplinskog suda Komore, za razdoblje od 04.06.2011. do 11.06.2012., te za razdoblje od 07.07.2012. do 24.05.2013., sačinjena po predsjedniku Disciplinskog suda Komore, autorima je mail-om dostavio poslovni tajnik Komore, gđin. D. Horvat, dana 23.01.2014.

ugled odvjetništva. Disciplinsko tužiteljstvo pokrenut će disciplinski postupak na zahtjev Upravnog odbora, Izvršnog odbora, predsjednika Komore, Disciplinskog vijeća ili ministra pravosuđa.

Nakon zaprimanja disciplinske prijave, Disciplinsko će ju tužiteljstvo, i prije dostavljanja prijavljene na očitovanje, odbaciti ako je: nerazumljiva; nepotpisana; neobrazložena; nerazvidno odnosi li se na lakšu ili težu povredu dužnosti i ugleda odvjetništva. U slučaju da je prijava nepotpisana ili neobrazložena, Disciplinsko tužiteljstvo će pokrenuti disciplinski postupak, ako iz disciplinske prijave proizlazi osnova sumnje o počinjenju teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva.

Obavijest o odbačaju disciplinske prijave, koja ne mora biti obrazložena, dostavit će se njezinoj podnositelju, ako je to moguće i prijavljenom odvjetniku, zajedno s disciplinskom prijavom. Protiv obavijesti o odbačaju disciplinske prijave nije dopušten pravni lijek, niti je moguće preuzeti disciplinski progon pred tijelima Komore.

Ako Disciplinsko tužiteljstvo disciplinsku prijavu ne odbaci, pokrenut će disciplinski postupak dostavljanjem disciplinske prijave sa svim prilogima prijavljene s pozivom da se na prijavu pisano očituje u roku od 15 dana, uz upozorenje da u slučaju neočitovanja u rečenom roku čini težu povredu dužnosti i ugleda odvjetništva. Ako se ukaže potreba za dodatnim obrazloženjem prijave ili za očitovanjem prijavitelja, Disciplinsko tužiteljstvo će pozvati prijavitelja da prijavu dodatno obrazloži ili da se očituje u roku ne kraćem od trideset dana, te će ga u tom pozivu upozoriti da će, ako ne udovolji pozivu u naznačenom roku, odbaciti prijavu. Disciplinsko tužiteljstvo je ovlašteno, ako to ocijeni potrebnim, poduzimati i druge radnje kako bi utvrdilo činjenice od značenja za donošenje odluke, osobito tražiti zamolbeno provođenje prethodnih radnji na području pojedinog odvjetničkog zbora od člana tog zbora kojeg je za svako mandatno razdoblje Disciplinskog tužiteljstva odredio Upravni odbor zbora, zahtijevati dostavljanje dokumentacije od trećih osoba i tijela s javnim ovlastima i dr. Nakon što Disciplinsko tužiteljstvo na opisani način provjeri navode prijave, odbacit će disciplinsku prijavu obrazloženom obaviješću, ako: utvrdi da nema dokaza o postojanju osnovane sumnje da je disciplinski okrivljenik počinio lakšu ili težu povredu dužnosti ili ugleda odvjetništva; postoje druge okolnosti koje isključuju krivnju ili disciplinski progon, a osobito ako je nastupila zastara disciplinskog progona ili je već ranije odlučeno o istoj stvari. Obavijest o odbačaju disciplinske prijave, dostavit će se podnositelju disciplinske prijave. Protiv obavijesti o odbačaju disciplinske prijave nije dopušten pravni lijek, niti je moguće preuzeti disciplinski progon pred tijelima Komore.

Ako Disciplinsko tužiteljstvo, nakon što provede potrebne radnje, utvrdi da je riječ o lakšim povredama dužnosti i ugleda odvjetništva, predmet ustupa na rješavanje Disciplinskom vijeću, a ako utvrdi da je riječ o težoj povredi dužnosti i ugleda odvjetništva, podiže optužnicu. Optužnica sadrži: ime i prezime disciplinskog okrivljenika, adresu sjedišta ureda, osobni identifikacijski broj, datum upisa u Imenik odvjetnika ili Imenik odvjetničkih vježbenika, podatke o disciplinskoj osuđivanosti unazad 5 godina; činjenični opis djela iz kojega proizlaze obilježja teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva, vrijeme počinjenja disciplinske povrede te ostale okolnosti koje su potrebne da se povreda što točnije odredi; zakonski naziv teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva, s navođenjem odredaba Zakona o odvjetništvu, Statuta odvjetničke komore i Kodeksa odvjetničke etike koji se imaju primijeniti; prijedlog o dokazima koje treba izvesti na raspravi uz naznaku imena svjedoka i vještaka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe za utvrđivanje činjenica; disciplinsku mjeru čije se izricanje predlaže; obrazloženi prijedlog za objavu presude u glasilu „Odvjetnik“; kratko obrazloženje u kojemu će se navesti i opisati činjenice na kojima se optužba temelji (čl.104.-108. Statuta).

O zahtjevu za pokretanje disciplinskog postupka protiv odvjetnika iz druge države članice Europske unije, koji je upisan u imenik stranih odvjetnika, disciplinski tužitelj obavijestit će nadležno tijelo u matičnoj državi tog odvjetnika. Disciplinski sud dužan je nadležnom tijelu odvjetnikove matične države omogućiti sudjelovanje u postupku s prijedlozima za pomoć (korist, obranu) odvjetniku. Disciplinska kazna i izrečena mjera koja ograničava odvjetniku obavljanje odvjetničkog zanimanja može se primijeniti samo u Republici Hrvatskoj. Ako nadležno tijelo odvjetnikove matične države privremeno ili trajno odvjetniku zabrani obavljanje odvjetničkog poziva, učinak takve odluke o zabrani obavljanja odvjetničkog poziva ima i u Republici Hrvatskoj. Disciplinski postupak protiv odvjetnika iz druge države članice Europske unije, koji je upisan u imenik stranih odvjetnika, odnosi se i na odvjetnike koji obavljaju odvjetnički poziv pod nazivom odvjetnik u bilo kojoj drugoj državi članici Europske unije.

Postupak pred Disciplinskim tužiteljstvom provodi se prema odredbama koje propisuje Statut, a glede onoga što nije uređeno Statutom, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ZKP-a koje uređuju skraćeni postupak (čl.74.a. ZO-a i čl.148. Statuta).

7.1. PRIVREMENA OBUSTAVA OBAVLJANJA ODVJETNIŠTVA

Odvjetniku protiv kojeg je pokrenut disciplinski postupak zbog teže povrede odvjetničke dužnosti i ugleda odvjetništva može se rješenjem Izvršnog odbora Komore obustaviti obavljanje odvjetništva do okončanja disciplinskog postupka. U ovom slučaju Komora postavlja privremenog preuzimatelja ureda, ako odvjetnik ne dogovori s drugim odvjetnikom zamjenu (supstituciju) i o tome obavijesti Komoru. Vrijeme privremene obustave obavljanja odvjetništva uračunava se u izrečenu kaznu vremenskog gubitka prava na obavljanje odvjetništva (čl.53.st.2., 54.st.3.i čl.55. ZO-a i čl.23.st.1.t.3. Statuta).

Obustavljanje prava na obavljanje odvjetništva do okončanja disciplinskog postupka opravdana je mjera zbog zaštite profesionalnog integriteta struke i zbog zaštite interesa odvjetničkih stranaka, kao i radi efikasne provedbe disciplinskog postupka, a slične mjere udaljenja iz službe propisane su i za suce, državne odvjetnike, policijske službenike i dr.¹⁹. Po svojoj prirodi privremena obustava obavljanja odvjetništva nema karakter kazne već je samo provizorno i zaštitno sredstvo u interesu određene službe²⁰. Ovime odvjetnik ne gubi svoje svojstvo – on i dalje ostaje odvjetnik, jedino ne smije obavljati odvjetničke poslove.

19 čl.73. Zakona o državnom sudbenom vijeću, NN, 116/10., 57/11., 130/11., 13/13., 28/13. (u daljnjem tekstu ZDSV); čl. 173. Zakona o državnom odvjetništvu, NN 76/09., 153/09., 116/10., 145/10., 57/11., 130/11., 72/13. (u daljnjem tekstu: ZODO); čl. 112. Zakona o policiji, NN 34/11., 130/12. (u daljnjem tekstu ZOP).

Obustavljanje prava na obavljanje odvjetništva koja se vezuje za donošenje odluke u kaznenom predmetu (čl. 53.st.2. ZO-a) može odvjetniku stvoriti značajnu štetu ako postupak pred sudom dugo traje (tako je prvostupanjski kazneni postupak protiv odvjetnice iz Dubrovnika trajao 5 godina i 7 mjeseci od njezine suspenzije, „Dubrovačka odvjetnica Ana Birimiša oslobođena krivnje“ (članak objavljen 12.07.2012.), <http://www.slobodnadalmacija.hr/Crna-kronika/tabid/70/.../Default.aspx>, uvid ostvaren 31.01.2014.), a po završetku kaznenog postupka odvjetnik protiv kojeg se postupak vodi bude oslobođen optužbe.

20 “Opće značajke suspenzije jesu legalitet, privremenost, represivnost, preventivnost i akcesornost.”, Bolanča D., Posebnosti suspenzije pomoraca u hrvatskom radnom i pomorskom pravu, Pravo u gospodarstvu, svezak 11-12, Hrvatsko udruženje pravnikâ u gospodarstvu, Zagreb 1995., str. 828;
Udaljenje treba razlikovati od disciplinske mjere, pošto se određuje dok vlada presumpcija nevinosti, dakle, prije nego što se utvrdi odgovornost radnika za nastanak uzroka.”, Ivošević Z., Radno pravo, Beograd, 2005., str.254.

8. POSTUPAK PRED DISCIPLINSKIM SUDOM

Precizna regulacija disciplinskog postupka osigurava strankama jasnu poziciju u postupku odnosno stranke tada znaju koje se točno odredbe i na koji način primjenjuju u postupku što onemogućuje bilo kakvu arbitrarnost²¹.

U disciplinskom postupku protiv odvjetnika ili odvjetničkog vježbenika na odgovarajući način primjenjuju se odredbe kaznenog materijalnog i postupovnog zakonodavstva²², ako nije drugačije određeno Statutom ili drugim općim aktom Komore donesenim sukladno ZO-u i Statutu²³ (čl. 76. ZO-a).

Predsjednik vijeća Disciplinskog suda, nakon što primi optužnicu, saziva Disciplinsko vijeće, u sastav kojega uz predsjednika vijeća ulaze i dva suca. Disciplinsko vijeće: 1. obustavlja postupak, ako utvrdi da djelo koje je predmet optužbe nije teža povreda dužnosti, ili ugleda odvjetništva ili da postoje okolnosti koje isključuju disciplinsku odgovornost, ili da nema dovoljno dokaza da je disciplinski okrivljenik osnovano sumnjiv da je počinio povredu koja je predmet optužbe, 2. ustupa predmet Disciplinskom vijeću Upravnog odbora Komore, odnosno Odvjetničkog zbora, ako smatra da se radi o lakšoj povredi ugleda i dužnosti odvjetništva, 3. vraća optužnicu Disciplinskom tužiteljstvu sa zahtjevom da dopuni optužnicu ako ustanovi da je ta dopuna potrebna, 4. može odlučiti da se postupak prekine do pravomoćnog završetka kaznenog postupka ako je protiv disciplinskog okrivljenika pokrenut kazneni postupak za isto djelo, 5. odlučuje o ukidanju odluke Izvršnog odbora Komore o obustavi obavljanja odvjetništva²⁴ iz čl. 23. st. 1. t. 3. i 4. Statuta; tu odluku može ukinuti prije održavanja disciplinske rasprave, kao i tijekom samog postupka, a najkasnije u odluci o optužbi. Osim u slučaju vraćanja optužnice radi dopune, Vijeće dostavlja rješenje okrivljeniku i Disciplinskom tužiteljstvu. Protiv takvog rješenja, osim kada se radi o ustupanju Disciplinskom vijeću, Disciplinsko tužiteljstvo može izjaviti žalbu Višem disciplinskom sudu Komore.

Ako vijeće Disciplinskog suda ustanovi da su za to ispunjeni uvjeti, predsjednik vijeća Disciplinskog suda zakazuje disciplinsku raspravu. Rasprava se provodi u sjedištu Hrvatske odvjet-

21 "Disciplinski postupak nema samo funkciju zaštite interesa poslodavca, nego i navodnom počinitelju disciplinskog prijestupa osigurava pravnu zaštitu od moguće samovolje i pristranosti poslodavca.", Krašovec D., Pogodba o zaposlitvi in odgovornost za delovne obveznosti, www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/UA/ucna_gradiva/2.podrocje/Pogoda_o_zaposlitvi_in_odgovornost_za_delovne_obveznosti.pdf, str. 27;

Preporuke za disciplinski postupak koje je prihvatila Opća skupština XVII. Međunarodni kongres za kazneno pravo održanog u organizaciji Međunarodnog udruženja za kazneno pravo (AIDP) u Pekingu (Kina) od 12. do 19. rujna 2004.g, vidi u: Cvjetko B. i dr., XVII. Međunarodni kongres za kazneno pravo (Međunarodno udruženje za kazneno pravo, AIDP), Peking, 12. do 19.09.2004. godine, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, vol. 12., br. 1/2005, Zagreb, 2005., str. 246-248.

22 „Izraz «odgovarajuće» znači što dosljednije, što adekvatnije nekome ili nečemu s čim se dovodi u vezu ili u odnos. Otuda, zakonsko pravilo bi glasilo: u disciplinskom postupku primjenjivat će se što dosljednije ili što adekvatnije načela krivičnog postupka.“, Ilijić, S., Disciplinsko procesno pravo javnih službenika u tranziciji, Pravni život br. 10., Beograd, 2004., str. 834;

„U disciplinskom postupku u pravilu ne dolazi do opasnosti kršenja ljudskih prava u opsegu u kojem je to moguće u kaznenom postupku. Osim toga, posljedice disciplinskog postupka bitno su drugačije nego posljedice kaznenog postupka. Stoga je primjena ZKP-a u disciplinskom postupku samo supsidijarna (...) Supsidijarna primjena ZKP-a u disciplinskom postupku znači da se odredbe ZKP-a primjenjuju sukladno prirodi disciplinskog postupka, što znači da se ne moraju primjenjivati uvijek, niti se moraju primjenjivati doslovno.“, *Ustavni sud Republike Hrvatske, U-III-4781/2005 od 12. studenoga 2007.*, www.usud.hr

23 U pitanjima postupka, glede onoga što nije uređeno Statutom, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe ZKP-a koje uređuju skraćeni postupak, osim odredbi koje se odnose na postupak pred optužnim vijećem, potvrđivanje optužnice i sastavljanje raspravnog spisa, te se na odgovarajući način primjenjuju i odredbe koje uređuju postupak opoziva uvjetne osude (čl. 148. Statuta).

24 Izvršni odbor Komore je ovlašten donijeti odluku o obustavi obavljanja odvjetništva temeljem čl. 23. st. 1. t. 3. i 4. Statuta

ničke komore u Zagrebu. Rasprava nije javna²⁵. Na raspravu se pozivaju disciplinski tužitelj, disciplinski okrivljenik, branitelj, a po potrebi svjedoci i vještaci. Disciplinski okrivljenik ima pravo izabrati branitelja. Branitelj u disciplinskom postupku može biti samo odvjetnik. Branitelj u disciplinskom postupku ne može biti predsjednik Višeg disciplinskog suda, njegov zamjenik i suci Višeg disciplinskog suda, predsjednik Disciplinskog suda, njegov zamjenik i suci Disciplinskog suda, disciplinski tužitelj i njegovi zamjenici. Obrana po branitelju u disciplinskom postupku nije obavezna. Uz poziv na raspravu, disciplinskom okrivljeniku se dostavlja optužnica, te ga se upozorava kako ima pravo izabrati branitelja u disciplinskom postupku koji može biti samo odvjetnik te da u roku od osam dana od dana primitka optužnice može Disciplinskom sudu dostaviti odgovor na optužnicu. Disciplinski okrivljenik može se u odgovoru na optužnicu očitovati o optužnici i predložiti da se izvedu dokazi koji mu idu u korist. Poziv disciplinskom okrivljeniku mora se dostaviti tako da između dostave poziva i dana rasprave ostane dovoljno vremena za pripremu obrane, a najmanje 30 dana.

Rasprava se može održati u odsutnosti uredno pozvanog disciplinskog okrivljenika koji svoj izostanak nije opravdao, a pisano se očitovao na navode iz disciplinske prijave²⁶ ili je dostavio pisani odgovor na optužnicu, ili ako iz njegovog ponašanja proizlazi da je njegov izostanak usmjeren na odugovlačenje postupka, ili očito bezrazložno izbjegava sudjelovati u postupku. Rasprava se može održati i u odsutnosti uredno pozvanog disciplinskog tužitelja, te branitelja okrivljenika.

Rasprava počinje čitanjem optužnice Disciplinskog tužiteljstva, nakon čega će se disciplinski okrivljenika upitati kakav stav zauzima prema optužnici, te će nakon toga biti pozvan da iznese svoju obranu, pri čemu će biti upozoren da nije dužan iznositi obranu te da se može braniti i šutnjom. U svrhu dokazivanja, disciplinski tužitelj, disciplinski okrivljenik i branitelj imaju pravo predlagati izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka²⁷, predlagati provedbu vještačenja po

25 Nikolić smatra kako je javnost suvišna i na usmenoj raspravi u disciplinskom postupku protiv državnih službenika, te ističe da bi nazočnost raspravi trebalo omogućiti samo državnim službenicima budući su oni jedini "u stanju da ista takva djela počine i samo oni mogu shvatiti i procijeniti greške optuženog državnog službenika. Zašto bi se tu miješala indiferentna javnost izvan službeničkog kruga, kada nikakvi opći interesi nisu povrijeđeni? Ukoliko je povreda dužnosti iz radnog odnosa ujedno i kazneno djelo, ta javnost će moći prisustvovati kaznenom pretresu.", Nikolić G., *Disciplinska odgovornost državnih službenika* (magistarski rad), Beograd 2008., str. 197.

26 Ustavni sud Republike Hrvatske je u Odluci U-III- 2620/2010 od 12.09.2013. , www.usud.hr , upozorio da bi se tumačenje prema kojem bi se smatralo da se stranka (okrivljeni) u disciplinskom postupku očitovala o zahtjevu, kada se po zaprimanju zahtjeva za pokretanje disciplinskog postupka izjasnila u pisanom podnesku da nije odgovorna za disciplinsku povredu, pritom ne dajući obrazloženje takvog stava niti se izjasnivi o dokazima u spisu, bio pretjerani formalizam tj. da se takvo izjašnjavaње ne može smatrati očitovanjem o zahtjevu.

27 Svjedoka treba, u pravilu, ispitati na način da se prijavljenom službeniku omogući da se sučeli s njim i da mu postavlja pitanja, bilo u fazi istrage povrede službene dužnosti, bilo na usmenoj raspravi u disciplinskom postupku ili u nekom drugom postupku (npr. kaznenom postupku koji se vodi povodom istog životnog događaja), ali je zakonito kao dokaz koristiti i pisane iskaze svjedoka: „29. U ovom predmetu Sud primjećuje da se utvrđenje odgovornosti podnositelja za disciplinski prekršaj temelji na nizu izjava danih policiji. Osobe koje su dale te izjave, osim podnositelja, nisu bile saslušane pred disciplinskim sudovima. S tim u svezi, Sud je utvrdio, u sklopu kaznenog postupka, da svi dokazi obično moraju biti izvedeni u prisutnosti optuženog. Ovo međutim ne znači da izjava svjedoka mora uvijek biti dana pred sudom da bi se priznala kao dokaz. Ono što je bitno da bi se osiguralo pravo na pošteno suđenje u građanskim postupcima je mogućnost da se osoba koja je u pitanju, upozna sa dokumentima, osporava ih i komentira. 30. U tom smislu Sud primjećuje da je na raspravi pred disciplinskim sudom podnositelj zahtjeva, koji je bio zastupan po odvjetniku, bio propisno upoznat sa svim dokazima protiv njega i da mu je dana odgovarajuća mogućnost da komentira izvedene dokaze (vidi, a contrario, stavak 56. presude Vanjak, citirane gore). Nakon što su dokazi pročitani, uključujući zapisnike o izjavama svjedoka, podnositelj zahtjeva i njegov odvjetnik nisu prigovorili načinu na koji su dokazi izvedeni i nisu zahtijevali saslušanje svjedoka. Odvjetnik je međutim zatražio da disciplinski sud u spis uvrsti pisane izjave drugih svjedoka, odnosno policijskih službenika T.P., D.J. i S.B., bez da je zatražio da oni daju usmene iskaze. 31. U ovim okolnostima Sud smatra da je podnositelju zahtjeva osigurano dovoljno informacija koje su mu omogućile da pravilno sudjeluje u postupku. Pružena mu je mogućnost da komentira sav dostupni materijal, a tijekom disciplinskog postupka nije prigovorio proceduri izvođenja dokaza.“, *Europski sud za ljudska prava* (dalje: ESLJP), predmet Trubić protiv Hrvatske, zahtjev br. 44887/10, Odluka od 2.10.2012., www.vlada.hr ;

O korištenju pisanog iskaza svjedoka u disciplinskom postupku vidi detaljnije: Marković S., Još o povredi prava na pravično

ovlaštenim sudskim vještacima²⁸, pribavu isprava, te prema potrebi i svega drugoga što može biti od koristi za dokazivanje važnih činjenica²⁹. Disciplinski tužitelj je dužan izvođenje dokaza na kojima temelji optužnicu predložiti već u optužnici, a disciplinski okrivljenik u odgovoru na optužnicu. O prijedlozima za izvođenje dokaza odlučuje vijeće Disciplinskog suda većinom glasova, a troškove izvođenja dokaza snosi ona stranka koja ih je predložila, s time da troškove dokazivanja po prijedlogu disciplinskog tužitelja, predujmljuje i snosi Hrvatska odvjetnička komora. Neće se izvoditi dokazi koji nisu predloženi u optužnici, odnosno u odgovoru na optužnicu. Dokazi o činjenicama za koje su stranke saznale tijekom postupka, mogu se predlagati nakon podizanja optužnice, odnosno nakon davanja odgovora na optužnicu do zaključenja rasprave i izvesti se na raspravi. Sud je ovlašten izvoditi i dokaze koji nisu predloženi, ili od kojih je predlagatelj odustao, samo ako smatra da ti dokazi upućuju na postojanje razloga isključenja protupravnosti ili krivnje, ili na činjenicu o kojoj ovisi odluka o disciplinskim sankcijama.

Nakon završetka dokaznog postupka, završne govore iznijet će disciplinski tužitelj, branitelj, ako ga disciplinski okrivljenik ima, te sam disciplinski okrivljenik, nakon čega će predsjednik vijeća Disciplinskog suda zaključiti raspravu te nakon tajnog vijećanja i glasovanja, većinom glasova članova Vijeća izreći presudu. Presuda se može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na disciplinsku povredu koja je predmet optužbe sadržane u podnesenoj, odnosno na raspravi izmijenjenoj ili proširenoj optužnici. Disciplinski sud nije vezan za prijedloge disciplinskog tužitelja o pravnoj ocjeni djela. Disciplinski sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izvedeni na raspravi.

Nakon zaključenja rasprave i provedenog vijećanja, vijeće Disciplinskog suda donosi i objavljuje presudu kojom se: 1. disciplinski okrivljenik proglašava krivim, 2. disciplinski okrivljenik oslobađa od optužbe ako se utvrdi da djelo koje je predmet optužbe nije teža povreda dužnosti i ugleda odvjetništva, ili ako postoje okolnosti koje isključuju disciplinsku odgovornost, ili ako nema dokaza da je izvršio povredu, ili se utvrdi da nije izvršio povredu,

3. optužba odbija ako disciplinski tužitelj odustane od optužnice, ili ako se utvrdi da je nastupila zastara disciplinskog progona, ili je o istoj stvari već pravomoćno odlučeno.

Presuda kojom se disciplinski okrivljenik proglašava krivim sadrži: činjenični i pravni opis djela za koje se proglašava krivim, uz naznaku činjenica i okolnosti koje čine težu povredu duž-

suđenje u odnosu na nemogućnost neposrednog saslušanja svjedoka, Informator br. 5445, Novi informator, Zagreb, 2011., str. 15.-16.; Juras D., Mogućnost očitovanja o pisanom iskazu svjedoka kao uvjet pravičnog suđenja, Informator br. 6147, Inženjerski biro, Zagreb 2013., str.17.-18.

28 detaljne odredbe o pozivanju i saslušanju svjedoka i vještaka sadržane su u čl. 116.-119. Statuta

29 S obzirom na to da se odredbe Zakona o kaznenom postupku, NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13. (u daljnjem tekstu: ZKP), primjenjuju odgovarajuće, nema zapreka da se u disciplinskom postupku koriste i dokazi čije korištenje u kaznenom postupku nije dopušteno, u prvom redu službena bilješka o razgovoru s određenom osobom („...službene bilješke u fazi njihova nastanka nisu nezakonito pribavljeni materijali ni s aspekta potencijalnog budućeg kaznenog postupka, niti s aspekta disciplinskog postupka. Oni postaju nezakonit dokaz tek ako se koriste u kaznenom postupku. Njihovo korištenje u druge (zakonite) svrhe nije zabranjeno.“, Ustavni sud, U-III-691/2004., www.usud.hr) ili pak zapisnik o uzimanju izjave osobe protiv koje je podnesen zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka ili svjedoka koji je sačinjen od strane policijskih službenika, suca istrage, na raspravi u upravnom ili kaznim postupku („Upotreba iskaza dobivenih tijekom policijskih izvada i sudske istrage u svrhu dokazivanja sama po sebi nije protivna stavcima 1. i 3. (d) članka 6., uz uvjet da je poštivano pravo na obranu.“, presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu Vanjak protiv Hrvatske od 14. siječnja 2010., Zahtjev br. 29889/04, www.pravosudje.hr), a na okolnosti (činjenice) koje su pravno relevantne za rješavanje o disciplinskoj odgovornosti. U disciplinskom postupku nije moguće koristiti dokaze pribavljene posebnim dokaznim radnjama, koje se mogu provoditi uz odobrenje suca istrage i to samo za određena kaznena djela. Rezultati takvih dokaznih radnji mogu se koristiti samo u kaznenom postupku, a cjelovita snimka, zapis i dokumentacija se čuvaju zapečaćeni u državnom odvjetništvu. Iz ovoga proizlazi da se rezultati posebnih dokaznih radnji ne mogu koristiti u nekom drugom, pa tako ni u stegovnom postupku (čl.332., 331.st.1., 335.st.6. i 338.st.1. ZKP-a), a to, primjerice, može biti prepreka utvrđivanju stegovne odgovornosti odvjetnika koji je stegovno prijavljen da je neovlašteno otkrio sadržaj (rezultat) posebnih dokaznih radnji koji mu je bio dostupan kao punomoćniku okrivljenika.

nosti i ugleda odvjetništva te disciplinsku mjeru. U navedenoj presudi, vijeće Disciplinskog suda može donijeti odluku o: obustavi prava na obavljanje odvjetništva i o uračunavanju od Izvršnog odbora izrečene mjere obustave prava na obavljanje odvjetništva; ukidanju prije donesene odluke o obustavi prava na obavljanje odvjetništva; plaćanju troškova postupka; objavi pravomoćne presude u glasilu Komore. Disciplinski sud troškove postupka određuje u paušalnom iznosu u kunama, u protuvrijednosti od najviše 500 bodova Tarife, uzimajući u obzir trajanje i složenost postupka. Uz troškove u paušalnom iznosu dodatno se određuju i stvarni troškovi izvođenja dokaza. U slučajevima oslobađanja od optužbe ili odbijanja optužbe, disciplinski okrivljenik i njegov branitelj nemaju pravo na naknadu nagrade za zastupanje i nužnih izdataka.

U disciplinskom postupku ne može se odlučivati o zahtjevu za naknadu štete nastale izvršenjem disciplinske povrede, izuzev ako se radi o povredi neispunjavanja materijalnih obveza koje proistječu iz članstva u Komori, duže od tri mjeseca.

Pisani opravak presude dostavlja se okrivljeniku, branitelju i disciplinskom tužitelju³⁰. Pravomoćna presuda se dostavlja, izuzev strankama, još i Izvršnom odboru Komore, odvjetničkom zboru kojemu disciplinski okrivljenik pripada te podnositelju disciplinske prijave.

Protiv presude Disciplinskog suda, okrivljenik, branitelj i disciplinski tužitelj imaju pravo podnijeti žalbu u roku od 15 dana od primitka presude³¹. Žalba se podnosi Disciplinskom sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud te za protivnu stranku i branitelja, radi davanja odgovora. Ako disciplinski okrivljenik ima branitelja, a presuda im je dostavljena u različite dane, rok za žalbu se računa od kasnijeg dana. Primjerak žalbe se dostavlja protivnoj strani koja može dati odgovor u roku od 8 dana. Pravodobno podnesena žalba odgađa izvršenje presude. Disciplinski tužitelj, disciplinski okrivljenik i branitelj mogu se odreći od prava na žalbu i to od trenutka objave presude pa do proteka roka za podnošenje žalbe, a mogu do donošenja odluke Višeg disciplinskog suda odstati od već podnesene žalbe. Odricanje i odustajanje od žalbe ne mogu se opozvati. Nepravodobnu i nedopuštenu žalbu odbacit će rješenjem predsjednik vijeća Disciplinskog suda.

Presuda se može pobijati zbog: bitne povrede odredaba disciplinskog postupka; povrede odredaba Kaznenog zakona, Zakona o odvjetništvu, Statuta HOK-a ili Kodeksa odvjetničke etike; pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; odluke o disciplinskoj mjeri, troškovima disciplinskog postupka, naknadi štete, te radi odluke o objavi presude u glasilu Komore³².

Po proteku roka za odgovor, Disciplinski sud će žalbu sa spisom dostaviti Višem disciplinskom sudu.

Viši disciplinski sud odluku donosi na sjednici Vijeća. Viši disciplinski sud može po potrebi tražiti od Disciplinskog suda izvješće o povredama odredaba disciplinskog postupka istaknutim u žalbi. Viši disciplinski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija. Po službenoj dužnosti Viši disciplinski sud mora uvijek ispitati: postoji li povreda odredaba disciplinskog postupka iz članka 129. st 1. al. 1. – 4. Statuta HOK-a, i je li rasprava, protivno odredbama Statuta HOK-a, održana u odsutnosti disciplinskog okrivljenika i njegovog branitelja; je li na štetu disciplinskog okrivljenika povrijeđen Kazneni zakon, Zakon o odvjetništvu, Statut HOK-a ili Kodeks odvjetničke etike. Ako žalba podnesena u korist disciplinskog okrivljenika ne sadrži obrazloženje, Viši disciplinski sud ograničit će se na ispitivanje povreda na koje pazi po službenoj dužnosti te na ispitivanje odluke o disciplinskoj mjeri. U povre-

30 detaljne odredbe o dostavi pismena strankama sadrži čl. 125. Statuta.

31 Ministar pravosuđa u postupku za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva ima pravo na podnošenje žalbe (čl.75. ZO-a).

32 detaljne odredbe o pojedinim žalbenim osnovama sadržane su u čl. 129.-133. Statuta.

du žalbe tužitelja, presuda Disciplinskog suda može se ukinuti ili preinačiti i u korist disciplinskog okrivljenika.

Ako Viši disciplinski sud u povodu bilo čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist pojedinog disciplinskog okrivljenika od koristi i za kojeg od disciplinskih suokrivljenika koji nije podnio žalbu, ili je nije podnio u tom smislu, postupit će po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

Viši disciplinski sud može odbaciti žalbu kao nepravovremenu ili nedopuštenu, ili odbiti žalbu kao neosnovanu, i potvrditi presudu Disciplinskog suda, ili ukinuti tu presudu i uputiti predmet Disciplinskom sudu na ponovno suđenje i odluku, ili preinačiti presudu Disciplinskog suda³³. Viši disciplinski sud vratit će sve spise Disciplinskom sudu s dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje odluke radi predaje strankama i drugim zainteresiranim osobama. Disciplinski sud kojem je predmet vraćen na suđenje, uzet će za osnovu prijašnju optužnicu. Ako je presuda djelomično ukinuta, taj će sud za osnovu uzeti samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude. Na novoj raspravi stranke mogu isticati nove činjenice i iznositi nove dokaze. Disciplinski sud dužan je izvesti sve postupovne radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio Viši disciplinski sud u svojoj odluci. Pri izricanju nove presude Disciplinski sud vezan je zabranom preinačenja na štetu disciplinskog okrivljenika ako je žalba bila izjavljena samo u njegovu korist (čl.109., 112.-126., 128.-135., 137.-146. Statuta).

8.1. POSTUPAK PRED DISCIPLINSKIM VIJEĆEM KOMORE I PRED DISCIPLINSKIM VIJEĆEM ODVJETNIČKOG ZBORA

Izviđače u postupku za izricanje mjera zbog lakših povreda vodi član Disciplinskog vijeća Upravnog odbora Komore, odnosno jedan član Disciplinskog vijeća Odvjetničkog zbora kojega odredi predsjednik Vijeća. Okrivljeniku se prije donošenja odluke omogućuje da iznese svoju obranu. Protiv rješenja disciplinskih vijeća može se izjaviti žalba ako je okrivljeniku izrečena kazna. Žalbu može izjaviti samo okrivljenik, i to u roku od 15 dana. O žalbi odlučuje Disciplinski sud Komore u vijeću od tri člana, u nejavnoj sjednici. Odluka Vijeća je konačna. U postupku protiv odvjetničkog vježbenika jedan član Vijeća Disciplinskog suda jest odvjetnički vježbenik kojega je odredila Udruga odvjetničkih vježbenika. U postupku pred Disciplinskim vijećem Komore, odnosno Odvjetničkog zbora, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovog Statuta o disciplinskom postupku zbog teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva, ako odredbama ovog članka nije nešto drugo predviđeno (čl. 147. Statuta).

9. ZASTARA POKRETANJA I VOĐENJA DISCIPLINSKOG POSTUPKA

Zastara je pravna nemogućnost pokretanja i vođenja disciplinskog postupka protiv osnovano sumnjivog počinitelja disciplinskog djela. Institut zastare opravdava se činjenicom da nakon proteka određenog vremena slabi interes društva za kažnjavanje određenog ponašanja, kao i činjenicom da nakon proteka određenog vremena kazna gubi svrhu.³⁴ Dodatni argument za posto-

33 detaljne odredbe o razlozima za pojedinu odluku Višeg disciplinskog suda sadržana su u čl. 139.-144. Statuta

34 "Kad se hoće ograničiti pravo na to gonjenje, a upravo za tim se ide kod institucije zastare kaznenog gonjenja, u prvom redu uzimaju se u obzir materijalno – pravni razlozi: to što protijekom vremena slabi potreba i interes društva da kaznom intervenira radi održavanja reda i poštovanja zakona; protijekom vremena kažnjavanje obično nije kriminalno politički ni nužno ni

janje ovog instituta nalazi se i u činjenici da je počinitelju dužno pružiti se pravnu sigurnost da nakon određenog razdoblja neće biti gonjen za počinjeno djelo.³⁵ Zastarijevanje upozorava nadležna tijela na potrebu odgovornijeg i savjesnijeg obavljanja dužnosti u otkrivanju i kažnjavanju počinitelja disciplinskih prijestupa, kako ne bi protekao zakonski rok u kojem se postupak može pokrenuti i voditi³⁶.

U slučaju nastupanja zastare posljedica je obustava disciplinskog postupka. Pravne posljedice zastare ne mogu se nikakvim pravnim sredstvom otkloniti, a sud o zastari vodi računa po službenoj dužnosti.

Pokretanje i vođenje disciplinskog postupka za teže povrede dužnosti i ugleda odvjetništva zastarijeva nakon četiri godine, a za lakše povrede nakon dvije godine od dana izvršene povrede. Ako učinjena povreda povlači i kaznenu odgovornost, pokretanja postupka zastarijeva kad zastarijeva i progon za kazneno djelo. Zastara pokretanja i vođenja disciplinskog postupka nastupa u svakom slučaju kada protekne dvostruko vremena koliko je određeno za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka.

Zastara progona prekida se podnošenjem prijave Komori ili odlukom nadležnih tijela Komore o pokretanju postupka. Ako je disciplinski okrivljenik istom povredom izvršio i kazneno djelo, zastara progona prekida se do pravomoćnog završetka kaznenog postupka (čl. 79. st.1., 2. i 4. ZO-a i čl. 151. st.1. i 3. Statuta).

10. SUDSKA ZAŠTITA U DISCIPLINSKOM POSTUPKU

Temeljeno pravo svakog čovjeka i građanina sastoji se u tome da zakonom ustanovljeni, neovisni i nepristran sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, kako to predviđa i članak 29. Ustava. Sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti zajamčena je čl. 19. st.2. Ustava Republike Hrvatske.³⁷

opravdano – slabi sam učinak kazne, a i sam počinitelj kao neosnovanu prima jednu jako zakašnjelu krivičnu sankciju.”, Bačić F, Krivično pravo, Opći dio, Informator, Zagreb, 1995., str. 441.;

“Da nije usvojen institut zastarijevanja, kazna bi promašila svoj cilj, postala bi neopravdana, a kažnjavanje bi postalo samo sebi svrha. Sve to bi bilo suprotno zahtjevima kazneno-pravne sankcije, posebice svrsi kazne...”, Petranović M., Zastara kaznenog i prekršajnog progona, te izvršenja kaznenih i prekršajnih sankcija – I. dio, Hrvatska pravna revija, broj 5, Inženjerski biro, Zagreb 2004., str. 54.;

„Odgovornost koja nije utvrđena u nekom razumnom roku gubi smisao.“, Ilić A., Disciplinska i materijalna odgovornost državnih službenika u pravnom sistemu Republike Srbije, www teme.junis.ni.ac.rs/.../teme%201-2012-23%20lat.pdf, str.384.

35 “Ona se temelji na pravnoj doktrini prema kojoj protek vremena za provođenje nekog prava ili radnje može uzrokovati nepravednu štetu okrivljeniku u smislu sposobnosti da se brani, budući da su svjedoci ili dokazi potrebni za njegovu obranu postali nedostupni ili izgubljeni. U pozadini ove doktrine je također i potreba zaštite pravne sigurnosti.”, Cardona F, Liabilities and Discipline of Civil Servants, SIGMA, www.oecd.org/dataoecd/22/0/43812763.pdf, 2003., str. 9

36 Upozoravajući na loše strane dugotrajnosti disciplinskog postupka protiv sudaca, Ugrić je davno istaknuo: „Ako je sudac kriv, treba ga odmah kazniti, ne ostavljajući mu mogućnost i nade da može tražiti utjehe i dug postupak, koji omogućava odugovlačenje. Ako pak sudac nije kriv, ne treba ga dugo držati u neizvjesnosti i pod sumnjom, ili kako se to sad kaže pod disciplinskim sudom, jer i samo stanje pod disciplinskim sudom utječe ubitačno na službeni položaj suca.“-Ugrić J, Sudijska vlast i odgovornost sudija, Beograd, tiskara Sv. Sava, 1930., str. 91.

37 „Ići sucu znači ići pravdi. U ovih pet antičkih riječi smještena je čitava civilizacija prava i pravosuđa.“, Perović S., Prirodno pravo i sud, Beograd, 1997., str.7.

Stranke u disciplinskom postupku mogu sudsku zaštitu tražiti pred sudbenim tijelima (Upravni, Vrhovni, Ustavni i Europski sud za ljudska prava) redosljedom (obraćanja sudu) kojeg moraju pritom poštivati.

Sudska zaštita protiv pravomoćne odluke o disciplinskoj odgovornosti odvjetnika je osigurana pred Upravnim sudom³⁸, osim kada je izrijekom propisano da je priziv dopušten Vrhovnom sudu. Protiv drugostupanjske odluke kojom je izrečena disciplinska mjera gubitka prava na obavljanje odvjetništva od šest mjeseci do pet godina, gubitka prava na obavljanje odvjetništva od 5 - 10 godina ili trajnog gubitka prava obavljanja odvjetništva, odnosno brisanje iz imenika odvjetničkih vježbenika za vrijeme od šest mjeseci do tri godine, kao i trajno brisanje iz imenika odvjetničkih vježbenika, dopušten je priziv Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. U postupku u povodu priziva Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučuje u vijeću sastavljenom od pet članova, od kojih su predsjednik i dva člana suci toga suda, a dva člana odvjetnici s liste koju je utvrdila Komora. Kada Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučuje o prizivu protiv odluke izrečene odvjetničkom vježbeniku, umjesto jednog odvjetnika, član Vijeća je osoba s liste koju je utvrdila udruga od odvjetničkih vježbenika (čl. 75. i 78. ZO-a).

Protiv pravomoćne presude upravnog ili Vrhovnog suda može se Ustavnom sudu podnijeti ustavna tužba ako stranka smatra da joj je takvom odlukom povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom. Mora se raditi o pravu zasnovanom na Ustavu, u pravilu na ustavnim odredbama o temeljnim pravima i slobodama čovjeka i građanina (članci 14.-49. Ustava) i obratno, nema mjesta ustavnoj tužbi kad su njezinom podnositelju povrijeđena neka druga (subjektivna) prava koja nisu zasnovana na Ustavu, nego na zakonu ili nekom podzakonskom aktu.³⁹ Ustavna se tužba može podnijeti u roku od 30 dana računajući od dana primitka odluke (čl. 64. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu⁴⁰).

Republika Hrvatska potpisnica je Konvencije. Zbog povrede prava zajamčenog Konvencijom, podnošenjem zahtjeva, nakon što su iscrpljena pravna sredstva u Republici Hrvatskoj, može se pokrenuti spor pred Europskim sudom za ljudska prava. Osim što će Europski sud za ljudska prava, odlučujući o zahtjevu stranke, utvrditi da (li) je došlo do povrede prava i sloboda zajamčenih Konvencijom, njegova odluka je bitna i jer presuda, kojom se usvaja zahtjev i utvrđuje da je došlo do povrede konvencijskog prava, uvijek predstavlja „novu činjenicu“ u smislu zakonskog razloga za obnovu postupka, o čemu je Ustavni sud iskazao obvezujuće stajalište.⁴¹

38 „4. Članak 12. stavci 1. i 2. točka 1. Zakona o upravnim sporovima („Narodne novine“ broj 20/10. i 143/12., u daljnjem tekstu: ZUS/10) glase: „Članak 12. (1) Upravne sporove (u daljnjem tekstu: spor) rješavaju upravni sudovi i Visoki upravni sud Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Visoki upravni sud). (2) Upravni sudovi odlučuju: 1. o tužbama protiv pojedinačnih odluka javnopravnih tijela (...)“; 5. Podnošenje ustavne tužbe protiv osporene presude Višeg disciplinskog suda HOK-a broj: VDS-47/2011 od 28. veljače 2012., u konkretnom slučaju nije dopušteno jer nije ispunjena pretpostavka iscrpljenosti dopuštenog pravnog puta. Prema citiranom članku 12. stavku 2. točki 1. ZUS-a/10 podnositelj je, naime, protiv osporene presude mogao izjaviti tužbu nadležnom Upravnom sudu.“, Ustavni sud Republike Hrvatske, U-III-2437/2012 od 25. travnja 2013., www.usud.hr; „(...) odluke disciplinskih tijela HOK-a imaju karakter pojedinačnih odluka javnopravnih tijela u smislu čl. 12. ZUS-a, a samim time i upravnog akta.“, Ustavni sud Republike Hrvatske, U-III-6526/2012 od 6. lipnja 2013., www.usud.hr

39 Belajec V., Ustavne osnove za podnošenje ustavne tužbe, u Crnić Jadranko i dr., Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava, Organizator, Zagreb 2000., str. 99.; O kriterijima dopuštenosti ustavne tužbe vidi: Rodin S., Temeljna prava i dopuštenost ustavne tužbe, u: Crnić J. i dr., Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava, Organizator, Zagreb, 2000., str. 209.-216.

40 Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 49/02

41 „32. Zaključno, u pitanjima izvršenja presuda Europskog suda domaća sudska praksa mora se izgrađivati tako da uvažava međunarodnopravne obveze koje za Republiku Hrvatsku proizlaze iz Konvencije. Mora biti u suglasnosti s navedenim relevantnim pravnim stajalištima i praksom Europskog suda jer su one za Republiku Hrvatsku obvezujući međunarodnopravni standardi. To znači da je svaka presuda protiv Republike Hrvatske u kojoj je Europski sud utvrdio povredu Konvencije za nadležna domaća tijela - nova činjenica. (...) To zaključno znači da je presuda Europskog suda uvijek „nova činjenica“ koja mora dovesti do ispitivanja osnovanosti zahtjeva za izmjenu pravomoćne sudske odluke na temelju odluke Europskog suda, ako takav zahtjev bude podnesen“, Ustavni sud, U-III-3304/2011 od 23.01.2013., www.usud.hr

11. ODVOJENOST DISCIPLINSKE I KAZNE NE ODGOVORNOSTI ODVJETNIKA

Jednom ili više radnji, kojima ostvari obilježja disciplinskog djela, odvjetnik službenik može istovremeno povrijediti druga zaštićena dobra, odnosno počiniti kazneno djelo ili prekršaj. Dakle, jedna te ista radnja može dovesti do potrebe utvrđivanja i disciplinske i kaznene ili prekršajne odgovornosti. S obzirom na svrhu⁴² koja se želi postići, vrstu kazni, dobra koja se žele zaštititi, ovlaštenika disciplinskog progona, tijela koja provode postupak te postupovna pravila i pravnu zaštitu, radi se o dvije samostalne i odvojene odgovornosti koje se međusobno ne isključuju⁴³, pa se odvjetnik može za isto činjenično djelo istovremeno progoniti i kazneno ili prekršajno i disciplinski.⁴⁴ Disciplinska odgovornost je šira od kaznene ili prekršajne odgovornosti, a odluka u disciplinskom postupku ne ovisi o odluci u kaznenom ili prekršajnom predmetu povodom istog životnog događaja.

12. ZAKLJUČAK

Normotvorci su detaljno i jasno pravno regulirali disciplinsku odgovornost odvjetnika, koja ima za cilj očuvati ugled i dostojanstvo odvjetništva kao institucije bitne za zaštitu prava fizičkih i pravnih osoba, kao i očuvanje i razvoj vladavine prava kao najviše ustavne vrednote. Komora, kao strukovna (staleška) organizacija, je donijela Kodeks kojim se utvrđuju pravila ponašanja odvjetnika, a za istaknuti je kako Kodeks precizno regulira razloge zbog kojih se osobu sma-

42 Svrha je kaznene i prekršajne odgovornost kazniti počinitelje i spriječiti činjenje kaznenih ili prekršaja (čl. 41. Kaznenog zakona, NN 125/11, 144/12, i čl. 6. Prekršajnog zakona, NN 107/07, 39/13), dok je zadaća disciplinske odgovornosti prvenstveno zaštititi ugled i dostojanstvo odvjetnika i odvjetništva.

43 (...) Ustavni sud je u više svojih odluka iznio stajalište da provodeći disciplinski postupak nadležno prvostupajnsko tijelo nije preuzelo nadležnost kaznenog suda u svezi ocjene postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti. Postupci i radnje zbog kojih se provodi određeni disciplinski postupak mogu imati i elemente prekršajnih, odnosno kaznenih djela, što ne znači da nadležna disciplinska tijela ne bi mogla provoditi disciplinski postupak. U disciplinskom postupku utvrđuje se postojanje disciplinske, a ne kaznene odgovornosti, a eventualno postojanje i prekršajne, odnosno kaznene odgovornosti ne utječe na odlučivanje o postojanju disciplinskog prijestupa (odluke Ustavnog suda broj: U-III-953/1998 od 4. veljače 2004., U-III-2601/2004 od 23. studenoga 2006., U-III-2761/2012 od 20. lipnja 2012. i U-III-3304/2011 od 23. siječnja 2013.(...), Ustavni sud Republike Hrvatske, U-III-1018/2011 od 28. 02.2013., www.usud.hr

Europski sud za ljudska prava je, odlučujući o zahtjevu podnositelja koji je tvrdio da odluka o prestanku njegovog radnog odnosa predstavlja povredu njegovog prava da ga se smatra nevinim i da su upravne vlasti utvrdile da je on počinio djelo činjenično jednako kaznenom djelu u odnosu na koje je državno odvjetništvo odustalo od kaznenog progona iz razloga što on nije počinio bilo koje kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti, ističući pravo upravnog tijela da samostalno i neovisno o kaznenom postupku utvrđuje povredu službene dužnosti, naveo: *„...tijela koja vode postupak za prestanak radnog odnosa podnositelja zahtjeva bila su slobodna izvršiti svoju vlastitu ocjenu je li podnositelj zahtjeva djelovao na način kako mu se to stavlja na teret. Ministarstvo unutarnjih poslova je utvrdilo da podnositelj zahtjeva nije propisno evidentirao i izvijestio o prometnoj nesreći u kojoj je sudjelovalo policijsko vozilo. Ti su nalazi bili dostatni da se utvrdi povreda radne discipline od strane podnositelja zahtjeva. Sud smatra da je upravno tijelo bilo ovlašteno i sposobno neovisno utvrditi činjenice predmeta pred njim. Pri tome Sud ne smatra da je bila dana bilo kakva izjava koja bi dovela u pitanje pravo podnositelja zahtjeva da ga se smatra nevinim.*

56. S obzirom na to, Sud smatra da odluka o prestanku radnog odnosa podnositelja zahtjeva nije bila protivna pravu zajamčenom u članku 6. stavku 2. konvencije.“, *Europski sud za ljudska prava, Predmet Šikić protiv Hrvatske (Zahtjev br. 9143/08), Presuda od 15. srpnja 2010., www.pravosuđe.hr*

44 “Između kaznene i disciplinske odgovornosti ne postoji identičnost: djela (bitnih obilježja krivičnog djela i bitnih obilježja disciplinskog djela); stranaka (u krivičnom postupku nisu iste stranke kao u disciplinskom postupku); predmeta progona (ni materijalno ni pravno ne optužuju se i ne progone se, u ta dva slučaja, ista djela, pa makar je radnja, kojom su ona izvršena, bila jedna ista), odnosno, ako su materijalno identična, nisu pravno identična. Radnja je ista, ali djelo nije.”, Tintić N., *Naečelo non bis in idem u sistemu disciplinske odgovornosti*, Zagreb, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, broj 1, 1961., str. 207.

tra nedostojnim odvjetničkog poziva, te obvezuje odvjetnika da i u privatnom životu čuva ugled i dostojanstvo svog poziva.

Za razliku od službeničkog zakonodavstva⁴⁵ za odvjetnike je ustrojeno posebno tijelo disciplinskog progona: disciplinsko tužiteljstvo, što zasigurno pridonosi jedinstvenoj praksi i specijalizaciji osoba koje se bave tim radom.

Zakonodavstvo sadrži dostatan broj pravnih opisa disciplinskih djela kako bi se mogle kvalificirati sve nezakonitosti, kao i dostatan broj disciplinskih mjera kako bi se kazna u svakom slučaju mogla individualizirati. Dobro je da je predviđena i mogućnost uvjetnog izricanja određenih kazni jer se u određenim situacijama na taj način može odgovarajuće dati upozorenje disciplinskom okrivljeniku kako mu se pruža posljednja šansa da korigira svoje ponašanje.

Sustav pokretanja i vođenja disciplinskog postupka je precizno razrađen, a osobito je bitno da su određena pravila prikupljanja dokaza. Supsidijarna primjena ZKP-a kao postupovnog propisa odgovarajuća je prirodi disciplinskog postupka u kojem se izriče kazna okrivljeniku, a propisivanje odgovarajuće primjene kaznenog materijalnog prava omogućava rješavanje pojedinih pitanja koja se mogu pojaviti u postupku, kao što su ubrojivost, razlozi isključenja protupravnosti i sl.

Zastara je riješena bolje nego u službeničkom zakonodavstvu, posebno kada je u pitanju progon za djelo koje ima obilježje kaznenog djela jer se rokovi tada računaju prema rokovima za progon kaznenog djela⁴⁶.

Zakonodavac se odlučio za odvojenost disciplinske i kaznene odgovornosti, što je tradicija u hrvatskom pravu, a tome svakako idu u prilog različite svrhe kaznenog i disciplinskog postupka, te činjenica da se u ovim postupcima mogu koristiti različita dokazna sredstva.

Uvidom u raspoložive statističke podatke uočava se blagi porast broja disciplinskih predmeta pred tijelima disciplinskog postupanja HOK-a, ali radi se još uvijek o zanemarivom broju kada se broj disciplinskih predmeta i postupaka stavi u odnos s brojem odvjetnika u Republici Hrvatskoj⁴⁷, brojem odvjetničkih radnji koje ti odvjetnici obave, te brojem stranaka s kojima komuniciraju. Iz navedenih statističkih podataka i sve manje predmeta koji ulaze u zastaru može se zaključiti kako je pojačan rad HOK-a usmjeren na stalno snaženje digniteta struke i promoviranje etičkog kodeksa. S obzirom na mali broj izrečenih mjera bezuvjetnog gubitka prava na obavljanje odvjetništva evidentno je kako vrlo malo članova HOK-a čini najteže disciplinske povrede koje zaslužuju najtežu disciplinsku mjeru.

LITERATURA

Anić V., Rječnik hrvatskoga jezika, Novi Liber, Zagreb 1991., str.108.

Babac B., Upravno pravo, Pravni fakultet u Osijeku, Osijek, 2004., str. 927.

Bačić F., Krivično pravo, Opći dio, Informator, Zagreb, 1995., str. 441.

Belajec V., Ustavne osnove za podnošenje ustavne tužbe, u Crnić Jadranko i dr., Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava, Organizator, Zagreb 2000., str. 99.

Benković B., Disciplinska odgovornost državnih službenika u pravu Republike Hrvatske i pravu Bosne i Hercegovine (magistarski rad), Osijek, 2010., str.77.

45 Zakon o carinskoj službi, NN 78/13.; Zakon o državnim službenicima, NN 92/05., 142/06., 77/07., 107/07., 27/08., 34/11., 49/11., 150/11., 34/12., 49/12, 37/13., 38/13.; ZOP

46 slična rješenja sadrže: u čl. 139.st.3. ZODO; u čl.65.st.2. ZDSV; u čl.57.st.4. Zakon o liječništvu, NN 121/03, 117/08

47 samo u Odvjetničkom zboru Splitsko-dalmatinske županije registrirano je: 451 odvjetnika, 204 odvjetničkih vježbenika, 22 zajednička odvjetnička ureda i 8 odvjetničkih društava, <http://www.hok-cba.hr/Default.aspx?sec=202> (uvid ostvaren 31.01.2014.)

- Bolanča D., Posebnosti suspenzije pomoraca u hrvatskom radnom i pomorskom pravu, Pravo u gospodarstvu, svezak 11-12, Hrvatsko udruženje pravnikâ u gospodarstvu, Zagreb 1995., str. 828;
- Cardona F., Liabilities and Discipline of Civil Servants, SIGMA, www.oecd.org/dataoecd/22/0/43812763.pdf, 2003., str. 9.
- Chiavaro M., Načela kaznenog postupka i njihova primjena u disciplinskim postupcima, Izbor člânaka iz stranih časopisa, broj 1-2, MUP RH, Zagreb, 2002., str.113.
- Cvjetko B. i dr., XVII. Međunarodni kongres za kazneno pravo (Međunarodno udruženje za kazneno pravo, AIDP), Peking, 12. do 19.09.2004. godine, Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, vol. 12., br. 1/2005, Zagreb, 2005., str. 246-248.
- „Dubrovačka odvjetnica Ana Birimiša oslobođena krivnje“ (članak objavljen 12.07.2012.), <http://www.slobodnadalmacija.hr/Crna-kronika/tabid/70/.../Default.aspx>
- Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, NN - MU 18/97, 6/99, 8/99, 14/02, 1/06
- Glušćić S. i dr., Ovlâsti policije, u: Bakić-Tomić Ljubica i dr., Policijski priručnik, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija, Zagreb, 2002., str.5.
- Hrvatska odvjetnička komora, statistički podaci o radu disciplinskog suda za razdoblje 2011.-2013.
- Ilić A., Disciplinska i materijalna odgovornost državnih službenika u pravnom sistemu Republike Srbije, www teme.junis.ni.ac.rs/.../teme%201-2012-23%20lat.pdf, str.384.
- Ilijić, S., Disciplinsko procesno pravo javnih službenika u tranziciji, Pravni život br. 10., Beograd, 2004., str. 834.
- Ivošević Z., Disciplinska i materijalna odgovornost, Pravno ekonomski centar, Beograd 1991., str. 42.
- Ivošević Z., Radno pravo, Beograd, 2005., str.254.
- Jedvaj Peterlin Lj. i dr., Reklamiranje u odvjetništvu sa stajališta disciplinskog sudovanja, Odvjetnik, Zagreb, 2012., str. 41.-42.
- Juras D., Mogućnost očitovanja o pisanom iskazu svjedoka kao uvjet pravičnog suđenja, Informator br. 6147, Inženjerski biro, Zagreb 2013., str.17.-18.
- Kazneni zakon, NN 125/11, 144/12
- Kodeks odvjetničke etike, NN 64/07, 72/08
- Krašovec D., Pogodba o zaposlitvi in odgovornost za delovne obveznosti, www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/mju_dokumenti/UA/ucna_gradiva/2.podrocje/Pogoda_o_zaposlitvi_in_odgovornost_za_delovne_obveznosti.pdf, str. 27.
- Kulić Ž. i dr., Radni odnosi u organima državne uprave, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2009., str.171.
- Laban P., Reklamiranje u odvjetništvu sa stajališta disciplinskog tužiteljstva i s naglaskom na reklamiranje i u javnim istupima na TV-u i u tisku, Odvjetnik, Zagreb, 2012., str. 32.
- Marković S., Još o povredi prava na pravično suđenje u odnosu na nemogućnost neposrednog saslušanja svjedoka, Informator br. 5445, Novi informator, Zagreb, 2011., str. 15.-16.
- Nikolić G., Disciplinska odgovornost državnih službenika (magistarski rad), Beograd 2008., str. 197.
- Odvjetnički zbor Splitsko-dalmatinske županije, <http://www.hok-cba.hr/Default.aspx?sec=202>
- Perović S., Prirodno pravo i sud, Beograd, 1997., str.7.
- Petranović M., Zastara kaznenog i prekršajnog progona, te izvršenja kaznenih i prekršajnih sankcija – I. dio, Hrvatska pravna revija, broj 5, Inženjerski biro, Zagreb 2004., str. 54.
- Pravilnik o web stranici odvjetnika (od 14.02.2009.), www.hok-cba.hr
- Prekršajni zakon, NN 107/07, 39/13

- Rodin S., Temeljna prava i dopuštenost ustavne tužbe, u: Crnić J. i dr., Ustavni sud u zaštiti ljudskih prava, Organizator, Zagreb, 2000., str. 209.-216.
- Savezni disciplinski zakon Njemačke, Bundesgesetzblatt IS 1510/2001, 160/2009, 2554/11, 3154/13, 3386/13, www.juris.de
- Simonović D., Individualizacija disciplinske mjere, Pravo i privreda, br. 5-8., Beograd, 2001., str. 282.
- Statut Hrvatske odvjetničke komore, NN 115/13
- Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, NN 142/12
- Tintić N., Načelo non bis in idem u sistemu disciplinske odgovornosti, Zagreb, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, broj 1, 1961., str. 207.
- Ugrić J., Sudijska vlast i odgovornost sudija, Beograd, tiskara Sv. Sava, 1930., str. 91.
- Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10.
- Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, NN 49/02
- Veić P., Etički kodeks hrvatske policije, Policija i sigurnost, Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, broj 3, Zagreb 1996., str. 219.
- Zakon o carinskoj službi, NN 78/13
- Zakon o državnim službenicima, NN 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13
- Zakon o državnom odvjetništvu, NN 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13
- Zakon o državnom sudbenom vijeću, NN 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13
- Zakon o kaznenom postupku, NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13
- Zakon o liječništvu, NN 121/03, 117/08
- Zakon o odvjetništvu, NN 9/94, 117/08, 50/09, 75/09, 18/11
- Zakon o policiji, NN 34/11, 130/12
- Zakon o upravnim sporovima, NN 20/10, 143/12
- www.pravosudje.hr
- www.usud.hr
- www.vlada.hr

Damir Juras, dipl.iur., Police advisor, Ministry of the Interior
Leon Tauber, dipl.iur., Chief police advisor in retirement
Anamarija Buzolić Mrklić, dipl.iur., Lawyer in Split

DISCIPLINARY LIABILITY OF LAWYERS

Summary

There is a definition of disciplinary liability in the introduction of the paper that points to significance of lawyer's profession. The central part of the paper, apart from relevant statistic data listing, gives a survey of legislative arrangements of lawyer's disciplinary liability in Croatia as well as the standpoints of legal theory on particular institutes. The conclusion has been drawn that norm-makers and in particular the Croatian Bar Association, have stipulated the rules of conduct for lawyers as well as those related to instituting and conducting disciplinary proceedings in detail. It is worth pointing out that independence and professionalism of a disciplinary public prosecutor's office and a disciplinary court is guaranteed; there is an appropriate number of disciplinary measures and adequate judicial protection against valid decisions in disciplinary proceedings.

Key words: Disciplinary liability, disciplinary proceedings, the Croatian Bar Association, lawyer, legal profession

Dr. Damir Juras, dipl. Iur., Polizeirat, Ministerium für innere Angelegenheiten
Leon Tauber, dipl. Iur., Hauptpolizeirat im Ruhestand
Anamarija Buzolić Mrklić, dipl. Iur., Rechtsanwältin in Split

DISZIPLINÄRE VERANTWORTUNG DER RECHTSANWÄLTE

Zusammenfassung

In der einleitung wird der Begriff *diszipliniäre Verantwortung* definiert und auf die Bedeutung des Anwaltsberufs hingewiesen. Im mittleren teil der Arbeit bieten die Autoren, durch statistische daten bekräftigt, eine Darstellung der gesetzlichen Regelung der diszipliniären Verantwortlichkeit von Anwälten in der Republik Kroatien sowie die Auffassungen der Rechtstheorie zu einzelnen Rechtsinstituten. Am Ende schließen die Autoren, dass die Gesetzgeber, insbesondere die die Kroatische Rechtsanwaltskammer, klar und detailreich die Verhaltensnormen der Anwälte sowie die Regeln der Eröffnung und Durchführung des Disziplinarverfahrens geregelt haben. Insbesondere sollte hervorgehoben werden, dass dadurch die Unabhängigkeit und Sachlichkeit der Disziplinaranwaltschaft und des Disziplinargerichtes gewährleistet und eine angemessene Anzahl von Disziplinarvergehen und Disziplinarmaßnahmen vorgesehen werden. Darüber hinaus wird auch ein entsprechender Gerichtsschutz gegen rechtskräftige Urteile im Disziplinarverfahren gewährleistet.

Schlagwörter: diszipliniäre Verantwortung, Disziplinarverfahren, die Kroatische Rechtsanwaltskammer, der Rechtsanwalt, die Rechtsanwaltschaft